

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ
ของ
นักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครู

The Study of Acceptance and Practice According to the 5 Basic Cultural Value
Among
the Students and Instructors in Teachers College

เสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

โดย
นิวัต กลิ่นงาม
วันทนา กลิ่นงาม

วิทยาลัยครู เพชรบุรี

กรมการฝึกหัดครู

ธันวาคม 2527

คำนำ

งานนี้ต้องการที่จะศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครู ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทและอิทธิพลสำคัญต่อการหล่อหลอมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของ เด็กและ เยาวชน โดยหวังว่าผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนาแผน และนโยบาย เพื่อปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้บังเกิดแก่ประชาชนต่อไป

อนึ่งงานนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมืออย่างดีจากสถาบันวิทยาลัยครูที่เป็นตัวอย่างตลอดทั้ง อาจารย์ และนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ อาจ ใหญ่เจริญ อาจารย์พิทักษ์ ทวีสุข อาจารย์อำนาจ สุวรรณสันติสุข อาจารย์สุมา ศศิเมณฑล อาจารย์ศิริเรขา กฤษสินชัย อาจารย์มณฑิรัตน์ เมืองแมน อาจารย์โสภณ แดงประวัติ อาจารย์สุวรรณ และ กงทะเลสา อาจารย์นิศารัตน์ ศิลปะเดช อาจารย์เสน่ห์ ระหว่างบ้าน และอาจารย์พิพร สุวรรณราช ตลอดทั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ให้การอนุเคราะห์วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

ธันวาคม 2527

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการยอมรับ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ของนักศึกษาและอาจารย์สังกัดวิทยาลัยครู ที่ลงทะเบียนเรียนและทำการสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ทั้งนี้โดยจำแนกค่านิยมพื้นฐานดังกล่าวออกเป็น 7 หมวดย่อย คือ

- 1) ฟังตนเอง ชัยนหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2) ประหยัดและอดออม
- 3) มีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
- 4) ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- 5) มีความรักชาติ
- 6) ศาสนา
- 7) พระมหากษัตริย์

การสุ่มตัวอย่างกระทำโดยแบ่งวิทยาลัยครูออกเป็น 6 กลุ่ม แล้วสุ่มตัวอย่างวิทยาลัยครูมากลุ่มละ 2 แห่ง รวม 12 แห่ง แล้วสุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยครูละ 120 คน และอาจารย์ 60 คน เพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับ และปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ผลการศึกษาปรากฏว่า

- 1) นักศึกษาและอาจารย์ทางยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในระดับสูงมากกว่าร้อยละ 90
- 2) การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.64 - 3.01 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 หมวดค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ " การฟังตนเอง ชัยนหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ " หมวดที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่หมวด " การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา " รองลงมาคือหมวด " พระมหากษัตริย์ "
- 3) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามค่านิยมของนักศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า แนวปฏิบัติตามค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติตามในระดับค่า 5 ลำดับแรก ได้แก่ (1) การทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี

โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อเห็นการกระทำผิดระเบียบวินัยและกฎหมาย (2) สอดส่องดูแล ป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา (3) การจัดงานและพิธีต่างๆเท่าที่จำเป็น (4) ศึกษาหาความรู้เป็นเนืองนิจ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และ (5) เผยแพร่ความรู้และปฏิบัติทางหลักศาสนา ส่วนแนวปฏิบัติตามคานินยมพื้นฐานที่ได้รับการปฏิบัติมาสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ชื่อสัตย์สุจริต ไม่นอราฐรบังหลวง (2) รักษาและเสริมระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (3) ความสะอาด และเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว (4) ยกย่องให้เกียรติผู้ทำหน้าที่ป้องกัน และเสียสละเพื่อประเทศชาติ และ (5) เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ

4) การยอมรับและการปฏิบัติตามคานินยมพื้นฐานของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการยอมรับแนวปฏิบัติตามคานินยมสูงกวารอยละ 90 ส่วนการปฏิบัติตามคานินยมพบว่า มีระดับมากน้อยแตกต่างกัน โดยที่คานินยมหมวด "ฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ" มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดในทุกกลุ่มวิทยาลัยครู ขณะที่สถาบัน "พระมหากษัตริย์" และ "การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา" ได้รับการปฏิบัติมาค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามคานินยมมากที่สุด ขณะที่นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวงมีระดับการปฏิบัติตามคานินยมสูงสุด

5) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามคานินยมพื้นฐานเป็นรายหมวด โดยเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า

5.1 คานินยมการฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ และกลุ่มตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง และกลุ่มภาคกลาง มีระดับการปฏิบัติตามคานินยมสูงสุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคาเฉลี่ยรวมทุกวิทยาลัยครูแล้วพบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งควรได้รับการปลูกฝัง และส่งเสริมอย่างยิ่ง

5.2 คานินยมการประหยัดและออม พบว่านักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ยังคงมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด สูงขึ้นไปคือ นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ส่วนนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมการประหยัดและออมสูงที่สุดโดยเปรียบเทียบ

5.3 ค่านิยมการมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด ขณะที่นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลางมีระดับการปฏิบัติตามสูงที่สุด

5.4 ค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมค่าที่สุด ตรงกันข้ามกับนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้มีระดับการปฏิบัติตามสูงที่สุด

5.5 ค่านิยมรักชาติ พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน

5.6 ค่านิยมรักศาสนา พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูงพอๆ กัน ยกเว้นนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด

5.7 ค่านิยมรักพระมหากษัตริย์ พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูง โดยเฉพาะนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ

6) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาชาย พบว่า นักศึกษาชายมีระดับการยอมรับค่านิยมพื้นฐานสูง ส่วนการปฏิบัติตาม พบว่า ค่านิยม " การประหยัดและออม " และ " การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ " มีระดับการปฏิบัติตามค่า

7) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาหญิง พบว่า มีการยอมรับสูง แต่การปฏิบัติตามนั้น ค่านิยมหมวด " พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ " มีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง พบว่า ระดับการปฏิบัติตามค่านิยมหมวด " การประหยัดและออม " และหมวด " การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา " มีความแตกต่างกัน นั่นคือ นักศึกษาหญิงมีระดับการปฏิบัติตามสูงกว่าชาย ส่วนค่านิยมในหมวดอื่นๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

8) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมของนักศึกษาในระดับ ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี พบว่า มีระดับการยอมรับสูง แต่การปฏิบัติตามของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มสูงปานกลาง แต่นักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง มีระดับการปฏิบัติตามทำก่ากว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ ไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน

9) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิชาเอก พบว่า การยอมรับมีร้อยละของการยอมรับสูง ส่วนการปฏิบัติตาม พบว่า ระดับ ป.กศ.สูง นักศึกษากลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด รองลงมาคือ นักศึกษากลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มวิชาเอกการศึกษามล่ำดัย ขณะที่ระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษากลุ่มวิชาเอกการศึกษามีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด รองลงมาคือนักศึกษากลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามล่ำดัย

10) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์ พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครู มีระดับการยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกว่านักศึกษา ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.90 - 3.03 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 อาจารย์ชายมีระดับการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกว่าอาจารย์หญิง

11) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด โดยเปรียบเทียบ

12) เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ พบว่า อาจารย์มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกว่านักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

สารบัญเรื่อง

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	ความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย	2
	ขอบเขตการวิจัย	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของ	4
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	24
	ประชากรและตัวอย่าง	24
	เครื่องมือที่ใช้	25
	การรวบรวมข้อมูล	25
	การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4	ผลการวิจัย	26
	ลักษณะทั่วไปของนักศึกษา	26
	ลักษณะทั่วไปของอาจารย์	28
	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา	29
	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์	61
บทที่ 5	สรุปผลและอภิปราย เสนอแนะ	67
	บรรณานุกรม	73

บัญชีตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเพศและกลุ่มวิทยาลัยครู	26
2	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา และวิชาเอก	27
3	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	28
4	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ จำแนกตามเพศ	29
5	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาครูรวม จำแนกตามหมวดค่านิยม	31
6	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาครู จำแนก ตามรายละเอียดค่านิยมพื้นฐาน	33
7	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู ภาคเหนือ จำแนกตามหมวดค่านิยม	33
8	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามหมวดค่านิยม	39
9	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู ภาคกลาง จำแนกตามหมวดค่านิยม	40
10	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู นครหลวง จำแนกตามหมวดค่านิยม	41
11	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันตก จำแนกตามหมวดค่านิยม	42
12	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่ม ภาคใต้ จำแนกตามหมวดค่านิยม	43
13	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	44

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดประหยัดและออม ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	45
15	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดระเบียบวินัย และ เคารพกฎหมาย ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	46
16	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	47
17	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดรักชาติ ของนักศึกษาจำแนก ตามกลุ่มวิทยาลัยครู	48
18	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดรักศาสนา ของนักศึกษา จำแนก ตามกลุ่มวิทยาลัยครู	49
19	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน หมวดพระมหากษัตริย์ ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู	50
20	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษาราย จำแนกตาม หมวดค่านิยม	51
21	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษาหญิง จำแนกตาม หมวดค่านิยม	52
22	เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษารายกับนักศึกษาหญิง จำแนกตามหมวดค่านิยม	53
23	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง จำแนกตามหมวดค่านิยม	54
24	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามหมวดค่านิยม	55
25	เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานระหว่างนักศึกษาระดับป.กศ.สูง กับ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามหมวดค่านิยม	56

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา ระดับ ป.กศ.สูง จำแนกตามกลุ่มวิชา เอกและหมวดค่านิยม	57
27	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำแนกตามกลุ่มวิชา เอกและหมวดค่านิยม	59
23	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์วิทยาลัยครูรวม จำแนกตามหมวดค่านิยม	61
29	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์วิทยาลัยครู จำแนก ตามเพศและหมวดค่านิยม	62
30	การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์วิทยาลัยครู จำแนก ตามกลุ่มวิทยาลัยครูและหมวดค่านิยม	63
31	เปรียบเทียบระบอบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ วิทยาลัยครู จำแนกตามหมวดค่านิยม	67

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การปลูกฝัง (indoctrination) ค่านิยมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติ มีความสำคัญยิ่งต่อความปลอดภัย ความสันติสุขของชนในชาติ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันเป็นฐานสำคัญของความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้เพราะค่านิยมพื้นฐานที่ฝังลึกในจิตใจของมนุษย์เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก ทั้งพฤติกรรมเชิงเศรษฐกิจ (Economic Behavior) พฤติกรรมเชิงสังคม (Social Behavior) และพฤติกรรมเชิงการเมือง (Political Behavior) อย่างไรก็ตามการปลูกฝัง ค่านิยมพื้นฐานจนสามารถทำให้บุคคลยอมรับ มีความศรัทธา และยึดถือปฏิบัติตามนั้น จำเป็นต้องอาศัยสถาบันทางสังคม (institutions) หลายประเภท เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เป็นต้น และจำเป็นต้องใช้สื่อผสม (Multi Media) หลายชนิด เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์อื่นๆ เพราะการปลูกฝังค่านิยมมิใช่การมุ่งแต่จะถ่ายทอดค่านิยมเชิงความรู้ (Cognitive Value) ผ่านสื่อต่างๆ เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นต่อการที่สมาชิกในสังคมเกิดความรู้สึกเห็นชอบ ยอมรับ ยินดี และเต็มใจที่จะปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเหล่านั้นอย่างพากเพียร ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการปลูกฝังค่านิยมให้แกสมาชิกในสังคม

ในบรรดาสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมให้แกสมาชิกในสังคม สถาบันการศึกษาได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญยิ่ง¹ โดยเฉพาะวิทยาลัยครูซึ่งมีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ มีวิทยาลัยครูกระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของประเทศถึง 36 แห่ง แต่ละแห่งมีอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระดับ ป.ศ.สูง และระดับปริญญาตรี ออกไปสอนเด็กเยาวชน และทำงานร่วมกับประชาชนเป็นจำนวนมาก และบุคลากรทางการศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยครูมีโอกาสที่จะหล่อหลอม (internalize) และปลูกฝังค่านิยมให้แกสมาชิกสังคมได้มากที่สุด ถ้าบุคลากรทางการศึกษา หรือนักศึกษาคูเหล่านี้ได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง และ

---

¹ อำนวย ทะพิงแก และ ชยันต์ วรภักดิ์ "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษา" รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โรงพิมพ์กรมการศาสนา 2522 หน้า 191 - 197

เหมาะสมในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนนักศึกษาด้วยกันเอง

ดังนั้นการที่อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ขอมรับ ศรัทธา และปฏิบัติตามตามค่านิยมพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแรก ย่อมมีผลต่อการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งนักศึกษาคณะไหนจะออกไปสอนได้ดี ตรงกันข้ามถ้าอาจารย์ผู้สอนหรือนักศึกษาคณะไหนมีความเห็นขัดแย้ง ไม่ขอมรับ ไม่ศรัทธา และคงเวลาที่จะปฏิบัติตามตามค่านิยมพื้นฐานแล้ว ย่อมยากที่จะไปปลูกฝังค่านิยมนั้นแก่คนอื่นต่อไป ด้วยเหตุนี้ การศึกษาการขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติประกาศเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันเสริมสร้าง ปลูกฝัง และปฏิบัติตาม กับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาในวิทยาลัยครู จึงจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการแสวงหาวิธีการในการปลูกฝัง หลอหลอมค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการขอมรับ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา และอาจารย์วิทยาลัยครู ซึ่งแยกศึกษาดังนี้

1. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตามแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานย่อย จำนวน 62 ข้อ
2. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู
3. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตามแต่ละหมวดค่านิยม และกลุ่มวิทยาลัยครู
4. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาชาย
5. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาหญิง
6. เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง
7. การขอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง และระดับปริญญาตรี 2 ปี

8. เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานระหว่างนักศึกษาระดับ ป.ศศ. สูง กับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี

9. การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์วิทยาลัยครู จำแนกตามเพศ หมวคค่านิยม และกลุ่มวิทยาลัยครู

10. เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเฉพาะนักศึกษาและอาจารย์ที่ลงทะเบียนเรียน และสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ในสังกัดวิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาคาดว่าจะเป็นประโยชน์ยิ่งในการกำหนดนโยบายวางแผน ปลูกฝังค่านิยม พื้นฐาน 5 ประการ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติแก่เด็ก และประชาชน ทั่วไป โดยผ่านทางระบบโรงเรียน ซึ่งบุคลากรวิทยาลัยครู ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีบทบาทสำคัญ มากในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Social Change Agents)

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ค่านิยม หมายถึงสาระและแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการตามประกาศของ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

หมวคค่านิยม หมายถึงกลุ่มของเนื้อหาสาระค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งแบ่งออกดังนี้

- 1) ฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2) การประหยัดและอดออม
- 3) การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
- 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

5) ความรักชาติ ศาสนา ชาติ

5.1) สถาบันชาติ

5.2) สถาบันศาสนา

5.3) สถาบันพระมหากษัตริย์

นักศึกษาและอาจารย์ หมายถึงนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครู ที่ลงทะเบียนเรียนและ
สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของค่านิยม

กอ สวัสดิพิพานิช¹ ค่านิยมหมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับมาปฏิบัติตาม และห่วงแหนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และความคิดเห็นของคนในสังคม

เจือ เกตุชูเรียม² ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่สังคมนิยมชมชอบ เป็นสิ่งที่มีความดีและมีประโยชน์

สาโรช บัวศรี³ ค่านิยมหมายถึง สภาพ หรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อถือ (หรือนิยม) ว่าควรยึดมั่น หรือควรกระทำ เพื่อจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของตัวเราเอง หรือของสังคมที่เราอาศัยอยู่

นิพนธ์ คันธเสวี⁴ ค่านิยมหมายถึง ความเชื่อของบุคคล หรือกลุ่มคน ที่ว่าสิ่งใดๆ นั้นดี มีคุณค่าแก่การนิยมนอกของ อันทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นอยากมี อยากเป็น หรืออยากทำสิ่งนั้นๆ

---

¹ กอ สวัสดิพิพานิช "วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม" เรื่องนารุเกี่ยวกับการศึกษา (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2518) หน้า 46

² เจือ เกตุชูเรียม ค่านิยมกับความมั่นคงของชาติ (กรุงเทพฯ : วปอ. 2519) หน้า 10

³ สาโรช บัวศรี "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525) อัครสาเนา หน้า 3

⁴ นิพนธ์ คันธเสวี "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525) อัครสาเนา หน้า 17

เสฐียรพงษ์ วรรณปก¹ คำนียหมายถึงความเห็น หรือความยึดถือประจำใจ ที่ช่วย
 กัดสินใจในกักรเลือกกระทำ หรือไมกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การที่คน ๆ หนึ่งจะ "เลือก" ทำอย่างหนึ่ง
 ไม่กระทำอีกอย่างหนึ่ง ในขณะที่เขาคองเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่คองตัดสินใจเลือก
 เขาคองอาศัย "คุณค่า" ประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด

ไพฑูรย์ เครือแก้ว² คำนียของสังคมหมายถึง สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้
 ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็น เป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งที่บังคับ คองทำ คองปฏิบัติ
 เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ คำนียของสังคมจึง
 เป็นวิถีของการ จักรูปความประพฤติที่มีความหมายคอบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่ฝังแน่น
 สำหรับยึดถือในการปฏิบัติคัวของคนในสังคม

William Heard Kilpatrick³ คำนียหมายถึงความคองการที่คองรับการ
 ประเมินคองอย่างรอบคอบ และปรากฏว่ามีคองการเลือกไว้เป็นคองสมบัติของคอง

Dictionary of Modern Sociology คำนียคือสิ่งทีคองสังคมหนึ่งๆ
 เห็นว่าเป็นสิ่งทีคองการกระทำ นากกระทำ นายคอง หรือเห็นวาคองคอง

Milton Rokeach⁴ คำนียหมายถึงรูปแบบของความเชื่อ (beliefs)
 ทีแต่ละคนยึดถืออยู่ว่า แต่ละคนควรปฏิบัติคองอย่างไร หรือสิ่งใดมีคองค่า ไม่มีคองค่า

¹ เสฐียรพงษ์ วรรณปก "การปลูกฝังคำนีย" วารสารสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
 ปีที่ 4 (มิถุนายน - กันยายน 2524) หน้า 1

² ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน (กรุงเทพฯ : การพิมพ์เกษม)
 2506) หน้า 6

³ William Heard Kilpatrick , Philosophy of Education , (New York:
 The Mac Millan Co., 1954) , p. 15.

⁴ Milton Rokeach , Beliefs, Attitudes, and Values (San Francisco:
 Jossey-Bass, 1969) , p.124.

เท่าที่กล่าวมาพอสรุปว่า ค่านิยมหมายถึงค่านิยม ความเชื่อ และความเลื่อมใส
สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นรูปธรรมแท้ นามธรรมแท้ ที่ฝังอยู่ในใจคน มีอิทธิพลกับความคิดเห็น
และนำไปสู่การแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่เรียกว่าความประพฤติ

ค่านิยมแตกต่างจากเจตคติ (attitude) และความเชื่อ (beliefs) เพราะ
ค่านิยมไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งของ บุคคล หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะอย่าง แต่ค่านิยมสัมพันธ์กับ
ทุกสิ่งทุกอย่างไป และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ค่านิยมยังมีความหมายเป็นมาตรฐานในการตัดสิน
ว่า สิ่งใดเลวหรือดี และใช้ในการตัดสินพฤติกรรมของแต่ละบุคคลด้วย ค่านิยมก็เช่นเดียวกับเจตคติ
และความเชื่อ คือเราสามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลอื่นในสังคม บุคคลที่อยู่ในระบบสังคมที่มีวัฒนธรรม
และงานอาชีพคล้ายคลึงกัน จะมีค่านิยมและความเชื่อคล้ายคลึงกันด้วย ดังนั้นลักษณะของระบบสังคม
หรือวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่จำกัดทางเลือกในการยึดถือค่านิยมของแต่ละคน

ฐานคติของกรอบทฤษฎีค่านิยม

แนวคิดค่านิยมของมนุษย์นั้นตั้งอยู่บนฐานคติเกี่ยวกับธรรมชาติแห่งค่านิยมของมนุษย์ 5 ประการ
ดังนี้

1. จำนวนของ "ค่านิยม" ที่แต่ละคนมีนั้น จะมีอยู่ไม่มากนัก และอยู่ในข่ายที่จะนับและ
ศึกษาได้
2. ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับ (degree)
3. ค่านิยมต่างๆ สามารถจะนำมาจัดรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้ (value system)
4. ค่านิยมมนุษย์สามารถจะสืบสาวไปถึงวัฒนธรรม สังคม และสถาบันสังคมต่างๆ ไปจน
จนถึงบุคลิกภาพได้ สิ่งเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของค่านิยม
5. ผลที่ตามมาคือว่า ค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ใน
เกือบทุกรูปแบบ ที่นักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์²

¹ Milton Rokeach , Op. Cit., p. 160.

² สุนทรีย์ โคมิน และ สนิท สัมภกรการ รายงานการวิจัยค่านิยมและระบบค่านิยมไทย
(กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2522) หน้า 12 - 13

จากแนวคิดดังกล่าว ความหมายของระบบค่านิยมตามกรอบทฤษฎีของ Rokeach มีดังนี้

"ระบบค่านิยม" หมายถึงการรวมกันของความเชื่อที่เกี่ยวกับ "วิถีปฏิบัติ" หรือ "เป้าหมายชีวิต" ที่เห็นก็เห็นชอบสมควรที่จะยึดถือปฏิบัติ ให้เข้าเป็นระบบความเชื่อที่มีลักษณะถาวร ลกหลั่นกันตามลำดับความสำคัญ

ฉะนั้น อาจพูดได้ว่าระบบค่านิยมของคนๆ หนึ่งก็คือ "ภาพรวม" (profile) ที่ได้มาจากการแสดงออกซึ่งค่านิยมต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้ว

ค่านิยมที่แท้

ค่านิยมที่แท้จริงมีลักษณะ 7 ประการคือ

1. ค่านิยมที่แท้จริงจะเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกอย่างอิสระเสรี ไม่มีใครบังคับให้เลือก
2. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกจากตัวเลือกหลายๆ ไม่ใช่มอบรับจากสิ่งที่มีอยู่เพียง

สิ่งเดียว

3. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือก หลังจากได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมาภายหลัง กล่าวคือผู้เลือกต้องพิจารณา วิเคราะห์หาผลดีผลเสียของตัวเลือกหลายๆ ตัวเสียก่อน แล้วจึงเลือกมาเพียงสิ่งหนึ่ง โดยไม่หวั่นไหวที่คนอื่น

4. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นถนอม และเชิดชู มีความภูมิใจในสิ่งที่ตนเลือกนั้น
5. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยอมรับอย่างเปิดเผย ยินดีที่จะยอมรับและบอกกล่าวสนับสนุน

สิ่งนั้น

6. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยึดถือปฏิบัติ มิใช่เพียงแต่พูดหรือยอมรับแต่อย่างเดียว
7. ต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นปฏิบัติสม่ำเสมอ ไม่ใช่ปฏิบัติเพียงครั้งคราว

พิศนา แชนมณี "กระบวนการหาค่านิยมแท้" วารสารครูศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516) หน้า 43 - 44

โดยสรุป ผู้ที่มีค่านิยมอย่างแท้จริงคือผู้มีโอกาสได้เลือก เลือกแล้วเกิดความภูมิใจ มีใจ
ไม่ไขว่คว้าเพียงครั้งคราว

ประเภทของค่านิยม

สโรช บัวศรี¹ แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ค่านิยมพื้นฐาน (Basic Values) ประกอบด้วยค่านิยมดังต่อไปนี้คือ ศีลธรรม
คุณธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม กฎหมาย
2. ค่านิยมวิชาชีพ (Professional Values) ประกอบด้วยค่านิยมดังต่อไปนี้
อุดมการณ์ วินัย มารยาท ตลอดจนพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับวิชาชีพของตนโดยตรง

นิพนธ์ คันธเสวี² แบ่งค่านิยมออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แยกตามประเภทของความต้องการของมนุษย์ หรือสถาบันทางสังคม ได้แก่ ค่านิยมทาง
ครอบครัว ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางการเมือง ค่านิยมทางการศึกษา ค่านิยมทางศาสนา
2. แยกตามขอบเขตแคบหรือกว้าง ได้แก่ ค่านิยมส่วนบุคคล และ ค่านิยมทางสังคมหรือ
ของชาติ
3. แยกตามลักษณะของสิ่งที่นิยมกัน เช่น ค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมทางจิตกรรม หรือค่านิยม
การบูรณะกรรม และค่านิยมกานนามกรรม

พนัส หันนาคินทร³ แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทที่มีคุณค่าในด้านการใช้สอย หรือเป็นเครื่องมือ (Instrumental Values)
หมายถึงคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการที่เราจะใช้เพื่อให้เกิดผลอย่างอื่นสืบตามมา

¹ สโรช บัวศรี เรื่องเดิม หน้า 10 - 11

² นิพนธ์ คันธเสวี เรื่องเดิม หน้า 19

³ พนัส หันนาคินทร การสอนค่านิยม (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก

2. คุณค่าภายใน (Intrinsic Values) หมายถึงคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเองของสิ่งต่างๆ ค่านิยมต่างๆ มีอยู่ในตัวของมันเอง ไม่ไต่พัวสิ่งอื่น และมีลักษณะโดยเฉพาะของมัน

เสฐียรพงษ์ วรรณปก¹ แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ค่านิยมในแง่ลบ หมายถึงการยึดถือและปฏิบัติไม่ดี หรือไม่ถูกต้องไม่ควร ซึ่งมีลักษณะที่เห็นได้ชัด 2 ประการคือ ประการแรกเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับคุณธรรม อีกประการหนึ่งคือการยึดถือคุณธรรมผิดๆ ทั้งในสาระและรูปแบบ

2. ค่านิยมในแง่บวก หมายถึงค่านิยมในค่านดี คือคุณธรรมนั่นเอง ค่านิยมค่านนี้เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน และปลูกฝังแก่อนุชนของชาติให้มากที่สุด อาทิเช่น ความเคารพ ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน เป็นต้น

นักสังคมศาสตร์หลายท่านนิยมแบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ค่านิยมวิถีปฏิบัติ หรือค่านิยมที่เป็นเครื่องมือ (Instrumental Values)

2. ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Values)

ค่านิยมวิถีปฏิบัติคือระบบความชอบพิเศษที่เราใช้เป็นเครื่องมือ (means) นำไปสู่พฤติกรรมบางประการ ซึ่งเราเชื่อมั่นว่าในท้ายที่สุดจะทำให้เราบรรลุจุดหมายปลายทางของชีวิตที่เราใฝ่ฝันหรือชอบเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นค่านิยมอันเป็นจุดหมายปลายทาง (end) ของชีวิต²

ตัวอย่างค่านิยมวิถีปฏิบัติ หรือค่านิยมที่เป็นเครื่องมือ ได้แก่ ความทะเยอทะยาน การมีจิตใจกว้าง ความสามารถ (ศักยภาพ ประสิทธิภาพ) ความสนุกสนานร่าเริง ความสะอาด ความระเบียบเรียบร้อย ความกล้าหาญ การให้อภัย การให้ความช่วยเหลือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เป็นต้น³

¹ เสฐียรพงษ์ วรรณปก เรื่องเดิม หน้า 7 - 9

² สนิท สัมกรการ "ค่านิยมกับภาวะพัฒนาประเทศ" สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อัครสำเนา หน้า 1

³ Milton Rokeach , Op., Cit., p. 162.

ตัวอย่างค่านิยมจุดหมายปลายทางได้แก่ ชีวิตที่สะดวกสบาย ชีวิตที่หน้าชื่นรื่น มีการผจญภัย ความรู้สึกได้รับความสำเร็จ โลกแห่งสันติสุข โลกแห่งความสวยงาม ความเสมอภาค เสรีภาพ ความสุข การยอมรับนับถือตนเอง การเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น¹

Maslow ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือจากเหตุผลลำดับขั้นของแรงจูงใจของ Maslow (Hierarchy of Motivation) ซึ่งประกอบด้วยความต้องการความปลอดภัย (safety) ความมั่นคง (security) ความรัก (love) ศักดิ์ศรีแห่งตน (self-esteem) และความต้องการแสดงความสามารถของตน (self-actualization) Maslow ได้แยกค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือ ค่านิยม D (deficiency) และ ค่านิยม B (being) ค่านิยมประเภทแรกมุ่งสนองความต้องการเบื้องต้นของมนุษย์ ความปลอดภัย ความมั่นคง ค่านิยมประเภทหลังมุ่งสนองความต้องการสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เช่น ศักดิ์ศรี และความสามารถของตน เป็นต้น Maslow มีความคิดความค่านิยมบางอันดีกว่า สูงกว่า และน่าปรารถนากว่าค่านิยมอันอื่น²

จะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องค่านิยมของ Maslow นั้นมีความหมายตรงกับแนวคิดความต้องการ (need) มาก และไม่ได้แยกให้เห็นความแตกต่างในธรรมชาติของค่านิยมบางอันที่สนองต่อหน้าที่วิถึปฏิบัติ (instrumental function) มากกว่าค่านิยมอื่น และด้วยเหตุนี้เราจึงพบว่าค่านิยมของ Maslow นั้นตรงกับค่านิยมประเภทจุดหมายปลายทางของชีวิตเป็นส่วนใหญ่ และไม่ได้แสดงให้เห็นค่านิยมทางค่านจริยธรรมของสังคม (social-moral values) มากนัก³

เท่าที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าค่านิยมสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้แบ่งนั่นเอง

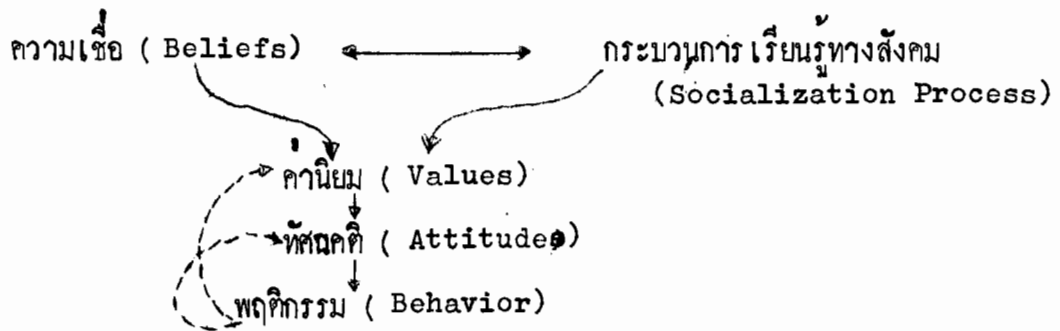
¹ นาทยา ภัทรแสงไทย "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับบทบาทของค่านิยมในการศึกษา" วารสารมิตรครู ปีหกหลัง (พฤศจิกายน 2522) หน้า 9 - 11

² สุนทรী โคมิน และ สนิท งามัศกรการ เรื่องเดิม หน้า 24 - 25

³ เรื่องเดียวกัน หน้า 25

หน้าที่ ความสำคัญของค่านิยมและระบบค่านิยม

เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ว่า ค่านิยม (value) มีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวตัดสิน กำหนด ให้นำ หรือตัวผลักดันให้พฤติกรรมนั้นเียงไปในทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมจึงเป็นพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในพฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่ของมนุษย์ อิทธิพลของค่านิยมนี้เป็นที่ยอมรับและอ้างถึงอยู่เสมอในสังคมศาสตร์ กล่าวคือนักสังคมศาสตร์อนุมานว่า พฤติกรรมของมนุษย์มักจะคล้อยตามระบบความเชื่อและค่านิยมที่คนแต่ละคน และแต่ละสังคม ยึดมั่นหรือยึดถืออยู่ เราอาจเขียนภาพความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับพฤติกรรมมนุษย์ได้ดังนี้¹

หน้าที่ ความสำคัญของค่านิยมและระบบค่านิยมมีดังนี้คือ

1. ค่านิยมเป็นมาตรฐานที่ชี้ว่าพฤติกรรม
2. ระบบค่านิยมในฐานะที่เป็นแม่ทัพไป (general plans) ใ้ชี้ทิศทางชัดเจน และใ้ช่วยการตัดสินใจ
3. ค่านิยมเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการของมนุษย์ในรูปของแรงจูงใจ และความ
ต้องการ
  - ค่านิยมเป็นมาตรฐาน (ที่ใ้เ้าการกระทำพฤติกรรมการปฏิบัติหลายทาง)
    1. ค่านิยมจูงเราใ้แสดงจุดยืนของเราในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับสังคมออกมาใ้เห็นชัด
    2. ค่านิยมเป็นตัวช่วยกำหนดใ้เราเลือกนิยามอุดมการณ์ทางการเมืองบางอุดมการณ์ มากกว่า
อุดมการณ์อื่น
    3. ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ช่วยเ้าการกระทำใ้เราประพฤติ และแสดงตัวต่อผู้อื่น ตาม

¹ สนิท สมัครการ เรื่องเดิม หน้า 1

ที่ประพฤติเป็นปกติอยู่ทุกวัน

4. คำนียมนั้นเป็นจุดกลางของการศึกษากระบวนการเปรียบเทียบ (study of comparison processes) คือใช้ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบว่า เรามีก่านิยม จริยธรรม และค่านิยมความสามารถเท่ากับผู้อื่นมากน้อยแค่ไหน

5. ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ช่วยในการชักชวน หรือสร้างประสิทธิผลต่อคนอื่น โดยสามารถบอกเราได้ว่าความเชื่ออันไหน ทัศนคติ ค่านิยม หรือการกระทำไหนจะมีค่าพอที่เราจะทำหาย (challenge) คัดค้าน (protest) และถกเถียงหรือพยายามที่จะเปลี่ยน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าค่านิยมมีบทบาทสำคัญมากต่อการกระทำของบุคคล ต่อการตัดสินใจ ต่อการเปลี่ยนทัศนคติ ต่อการสร้างอุดมการณ์ของบุคคล ฉะนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่นักจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งนักพัฒนาทั้งหลายควรจะได้รู้และเข้าใจในความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมของคนในชุมชนต่างๆ

ลักษณะค่านิยมคนไทย

นักวิจัยชาวตะวันตกหลายคนได้ใช้เวลาศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอ พฤติกรรมต่างๆ ของคนไทย ส่วนมากเป็นการวิจัยทางมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา และเน้นการวิจัยกับคนในชนบท ส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นคนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และจังหวัดใกล้เคียง กรุงเทพมหานคร การวิจัยทางภาคใต้อาจมีน้อยมาก กลุ่มผู้ที่ถูกทำการวิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวนา ชาวไร่ การเลือกศึกษากลุ่มนี้เพราะเห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) เป็นชาวนาและประมงอาชีพ เกษตรกรรม

ผลการค้นพบของนักวิจัยชาวตะวันตกเหล่านี้ มักจะสอดคล้องกันและสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิจัยไทยด้วย กล่าวคือสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญมากในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง

¹ สุนทรีย์ โคมิน และ สนิท สมัยการ การ เรื่อง เกม หน้า 23

² สุภาพค์ จันทวานิช "สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พฤติกรรมและค่านิยมของคนไทยที่ใฝ่ผู้วิจัยไว้แต่เดิม" เอกสารหมายเลข 2 รายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยมไทย คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523 หน้า 21 - 54

บุคคล หรือบางคนเรียกว่าคนไทยมีแรงจูงใจไปสัมพันธ์สูง (need for affiliation)
ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมเหล่านี้

- ความสุภาพถ่อมตน
- ความเกรงใจ
- ความกตัญญูรู้คุณ
- การเคารพในความอาวุโส
- การยิ้มแย้มแจ่มใส
- การขอม้างความรู้สึก
- การไม่ชอบโต้เถียงขัดแย้ง
- การรักษาหน้า
- รู้จักสานประโยชน์
- ใฝ่สันโดษ ใฝ่สันติ
- ประณีตประณีต ยอนสั้นผอนยาว
- เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ส่วนค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์หรือเป็นเป้าหมายของชีวิตของคนไทยนั้น ชาวต่างประเทศมีทัศนะ

ดังนี้

- คนไทยมีความคาดหวังในชีวิตอย่างง่าย ๆ ส่วนใหญ่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน
- ชีวิตที่คิดได้แก่การมีเงิน มีอาหาร หาเลี้ยงชีวิตตนและมีที่กินเพิ่มขึ้น ฯลฯ
- คิดถึงความอยู่รอดของตนเองและครอบครัวเป็นสิ่งแรก แล้วจึงจะคิดถึงเพื่อนบ้าน ประเทศ
- ไม่พยายามบรรลุถึงความสมบูรณ์ ไม่ชอบการครุ่นคิดในเชิงปรัชญา เล็งผลการปฏิบัติ

ขาดอุดมการณ์

- การทำบุญเพื่อหวังผลชาติหน้า ²

¹ เรื่องเกี้ยวกัน หน้า 21 - 54

² สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต "ค่านิยมของคนไทย ปัญหาของนักพัฒนา" ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2526) อัคราเน่า หน้า 3 - 4

- มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ โหราศาสตร์
- ยึดหลักความสนุกเป็นใหญ่ แม้จะทำงานก็ทำโดยยึดหลักสนุกเป็นสำคัญ
- ความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับลูกมีลักษณะ เป็นเงื่อนไขว่ ถ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกก็ในวันนี้ ลูกจะเลี้ยงพ่อแม่ตอบแทนก็เมื่อแก่เฒ่า¹

ในทัศนะของนักวิจัยไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงค่านิยมบางประการที่คนไทยจะต้องเปลี่ยนแปลง เช่น

- ลดความสนุกสนานลง ให้ทำงานหนักมากขึ้น
- ลดความผูกพันของกลุ่มของตนเอง ลดความสัมพันธ์ส่วนตัว ลดความเป็นปัจเจกชนนิยม ให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม การทำงาน การปกครอง โครงการบริหารท้องถิ่น
- ไม่ลุ่มหลงไสยศาสตร์ โหราศาสตร์เกินไป
- ให้มีระเบียบวินัย
- ให้คำนึงความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ²

สุนทร โคมิน³ ได้ศึกษาค่านิยมไทย โดยใช้วิธีการให้เรียงลำดับความสำคัญของค่านิยมต่างๆ โดยกำหนดค่านิยมขึ้น 43 ชนิด และใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาของ Rokeach ทฤษฎีแบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภทคือค่านิยมที่เป็นเครื่องมือสำหรับวัตถุประสงค์ของการ และค่านิยมที่เป็นจุดหมายอยู่ในตัวแล้ว ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบการเรียงลำดับค่านิยมทั้ง 43 ชนิดของผู้ตอบที่มีเพศต่างกัน ภูมิภาคต่าง ๆ ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ระดับการศึกษา ศาสนา และความเห็นทางการเมืองที่ตรงกัน นอกจากนั้นยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียงลำดับค่านิยมเหล่านี้กับตัวแปรอื่นๆ อีกมาก ผลวิจัยที่น่าสนใจคือ ผู้ตอบในกรุงเทพฯ ให้ความสำคัญแก่ค่านิยมที่เขาหลักการ เห็นแก่ตัวและพวกพ้องมาก ส่วนคนใน

¹ สมบูรณ์ ศาลยาชีวิติน เรื่องเก็บ หน้า 3 - 4

² ทัศนะของออคูลย์ วิเชียรเจริญ (2519) พัทยา สายหุ (2515) เอกวิทย์ ๗ ถาวร (2520) สนิท สัมภกร (2510) จักรกฤษณ์ นรนิคมคุณากร (2513) สรุปรายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยมไทย ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หน้า 30 - 39 และ หน้า 55

³ สุนทร โคมิน "ละสนิท สัมภกร" เรื่องเก็บ หน้า 95 - 103

ทางจังหวัดให้ความสำคัญแก่ค่านิยมที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ศรัทธาในศาสนา และความเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์มาก

สำหรับการศึกษาค่านิยมของนักเรียนนั้น ในพ.ศ. 2506 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้กำหนดคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี 10 ประการจากหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น แล้วนำไปให้เด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศประมาณ 5 พันคน เรียงลำดับความสำคัญ จากนั้นอีก 10 ปีต่อมา ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516) และชูศรี หลีกเพชร (2517) ได้ใช้คุณธรรมทั้ง 10 ประการนี้ให้เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในทางจังหวัดหลายจังหวัด เรียงลำดับความสำคัญอีก โดยมีจำนวนนักเรียนผู้ถูกศึกษากลุ่มละประมาณ 300 คน (สุพรรณบุรี) จะเห็นได้ว่าในช่วงห่างกัน 10 ปี เด็กที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 เห็นว่าคุณธรรมมีความสำคัญมากขึ้น (จากลำดับที่ 6 มาอยู่ในลำดับที่ 4) ส่วนประเทศชาติและชนบทยิ่งเห็นค่าอยู่ในลำดับความสำคัญที่ 5 สิบปีต่อมาตกลงมาอยู่ในความสำคัญอันดับ 8 และ 9

นอกจากนี้ยังได้มีการเปรียบเทียบการให้ความสำคัญแก่คุณธรรมเหล่านี้โดยครูผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวัดในเวลาใกล้เคียงกัน (สถาบันระหว่างชาติสำหรับการคนควาเรื่องเด็ก 2506 และชาติ ลัทธิต 2507) ผลปรากฏว่าครูและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าที่บุคคลสองประเภทนี้จะเห็นสอดคล้องกับนักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ความแตกต่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในเรื่องนี้มีไม่มากนักจนเกินไปนัก²

¹ ดวงเดือน พันธมนาวิน "การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมที่ควรส่งเสริมในเยาวชนและประชาชนไทย" วารสารการวิจัยทางการศึกษา (กันยายน 2523) ฉบับที่ 2 หน้า 33

² เรื่องเดียวกัน หน้า 34

ตาราง แสดงลำดับความสำคัญของคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีของเด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษา 4 ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เมื่อวัดห่างกัน 10 ปี*

สถาบัน	ซูชีพ อ่อนโคกสูง	ซูศรี หลักเพชร
2505	2515	2515
ทั่วประเทศ 5 พันกว่าคน	ภาคการศึกษา 11 300 คน	จ.ว.เพชรบุรี 300 คน
ชื่อสัตย์	ชื่อสัตย์	ชื่อสัตย์
การเรียน	การเรียน	การเรียน
วัดและพิธีกรรมทางศาสนา	ศาสนา	ศาสนา
อำนาจของบังคับ	มนุเชชกรรม	มนุเชชกรรม
ประเทศชาติและชนบประเพณี	ชุมชน	ชุมชน
มนุเชชกรรม	อำนาจหน้าที่	อำนาจหน้าที่
ครอบครัว	ผู้อื่น	ครอบครัว
ชุมชน	ประเทศชาติและชนบประเพณี	ผู้อื่น
บุคคลอื่น	ครอบครัว	ประเทศชาติและชนบประเพณี
ตนเอง	ตนเอง	ตนเอง

* เรียงลำดับจากสำคัญมากที่สุด ถึงสำคัญน้อยที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ¹ ได้ทำการวิจัยค่านิยมที่คของเยาวชนและประชาชน ในปี พ.ศ.2523 โดยการสุ่มตัวอย่างตัวแทนของประชากรจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างๆ ได้ตัวอย่าง 10 จังหวัด รวมประชากรตัวอย่าง 12,363 คน ซึ่งจากการรวบรวมคำตอบจากแบบสอบถามวัดค่านิยมแบบการจัดคู่ ผลปรากฏว่าในแบบสอบถามวัดคู้คู่ที่ 1 บุคคลผู้มุ่งทำงานเอาจริงเอาจังได้รับความนิยมนเป็น

¹ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา

อันดับแรก ส่วนแบบที่ 2, 3 และ 4 โทแกบุคคลผู้เคารพตนเอง บุคคลผู้ใฝ่หาความนิยม ไม่ว่าจะใช้แบบสอบถาม ก. คือถามว่า ใครควรจะได้รับความนิยมนมากกว่ากัน หรือแบบสอบถาม ข. ที่ถามว่า ในปัจจุบันผู้ใดได้รับความนิยมนมากกว่ากัน โทกลสำคัญความนิยมเป็นไปในทำนองเดียวกัน เพียงแต่ค่าสัดส่วนของการเลือกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเมื่อนำเอาผลของการตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับมารวมกันแล้ว ได้ลำดับความสำคัญเรียงกันดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1	บุคคลผู้ใฝ่หาความร่ำรวยเสมอ
ลำดับที่ 2	บุคคลผู้รักความยุติธรรม
ลำดับที่ 3	บุคคลผู้จงรักภักดีของคพระมหากษัตริย์
ลำดับที่ 4	บุคคลผู้เคารพตนเอง
ลำดับที่ 5	บุคคลผู้มุ่งมั่นทำงานเอาจริงเอาจัง
ลำดับที่ 6	บุคคลผู้มีความสุภาพอ่อนโยน
ลำดับที่ 7	บุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตย
ลำดับที่ 8	บุคคลผู้รับผิดชอบต่อสังคม
ลำดับที่ 9	บุคคลผู้มีความรับผิดชอบต่อสูง
ลำดับที่ 10	บุคคลผู้มีความซื่อสัตย์
ลำดับที่ 11	บุคคลผู้มีความภูมิใจในความเป็นไทย
ลำดับที่ 12	บุคคลผู้รักธรรมชาติ
ลำดับที่ 13	บุคคลผู้ชอบทำงานเป็นกลุ่ม
ลำดับที่ 14	บุคคลผู้มีความประหยัด
ลำดับที่ 15	บุคคลผู้ปฏิบัติงานโดยยึดความสงบสุข ความสมบูรณ์ของครอบครัว
ลำดับที่ 16	บุคคลผู้ปฏิบัติตามกฎของบังคับ
ลำดับที่ 17	บุคคลผู้รักชาตินิยม
ลำดับที่ 18	บุคคลผู้รักในการทำความดี
ลำดับที่ 19	บุคคลผู้รักษาสุขภาพของตนเอง
ลำดับที่ 20	บุคคลผู้รักษาหลักธรรมโดยเคร่งครัด

จากนั้น คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงได้จัดทำคู่มือปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญ และจำเป็นเร่งด่วน ก่อน 9 ประการ ได้แก่

1. การประหยัดและประมาณตน เพื่อการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย
2. ความมุ่งมั่นทำงานเพื่องาน โดยตระหนักว่างานคือชีวิต
3. การใฝ่หาความรู้ และการใช้สติปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
4. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เคารพสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ความสามัคคีและความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม โดยกระทำตนให้เป็นประโยชน์
ต่อหมู่คณะ และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
6. การรักษาความเป็นเอกราชของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย รักไทย นิยมไทย ยินดี
เสียสละเพื่อชาติแม่ควยชีวิต
7. การยึดมั่นในศาสนาธรรม เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต
8. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนโดยเคร่งครัด
เพื่อความสงบสุขของสังคม
9. การเคารพตนเอง พึ่งตนเอง และไม่ย่อท้อต่อปัญหาชีวิต

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับค่านิยม

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาพื้นฐานหลักเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ 2 ประการ คือ ปัญหา
คุณภาพชีวิต และปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชาติ เมื่อพิจารณาถึงประเทศญี่ปุ่นแล้ว จะเห็นได้ว่า
ภายหลังจากญี่ปุ่นไคแพ่สงคราม บ้านเมืองถูกทำลาย มีสภาพหมกมัว เป็นลูกหนี้หลายประเทศ แต่หลังจากนั้น
มาอีกกว่า 30 กว่าปี คนญี่ปุ่นสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญ ก้าวหน้าทุกด้าน ประเทศมีความมั่นคงและบังคับ
แถมามีทรัพยากรจำกัด ขณะเดียวกันประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์กว่า แต่มีพลเมืองซึ่งมี
ความยากจนประมาณ 7.5 ล้านคน (พ.ศ. 2524) ทั้งนี้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและคุณธรรม

ของพลเมือง¹ ในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องกระทำทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การสาธารณสุข การศึกษา ฯลฯ หากพิจารณาประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างแล้ว ถือว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นภารกิจอันดับแรกที่จะต้องกระทำก่อนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ซึ่งมีผลกระทบต่อคนไทยทุกคนและความมั่นคงของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ และมีความเห็นว่าการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ให้ชนชั้นคนไทยทั้งชาติ มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง จนกลายเป็นลักษณะนิสัย เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และต้องมีการกระทำต่อเนื่อง ทั้งในสถาบัน การศึกษาและนอกระบบการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับค่านิยม ปรากฏว่าได้ค่านิยมที่เป็นคุณธรรม คือธรรม (moral focus) เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ความก้าวหน้าแห่งชีวิต และค่านิยมที่เป็นความต้องการของสังคม (social focus) รัฐบาลได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นชอบ และได้กำหนดค่านิยมพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนปฏิบัติมี 5 ประการคือ

1. พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. ประหยัดการใช้จ่ายและหมั่นออม
3. รักษาระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์²

ค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ประการนี้ มีข้อความปรากฏอยู่ในความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ฉะนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางรณรงค์ค่านิยมพื้นฐาน เพื่อให้ นักเรียนยึดถือปฏิบัติ

¹ มาโนช คัชวานิชย์ "ครูกับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์" วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2526) หน้า 77 - 81

² เรื่องเดียวกัน หน้า 82

การสอนค่านิยมในโรงเรียน

John Childs¹ ได้ให้ข้อสังเกตว่า การจัดระบบโรงเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม (moral enterprise) เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทในการปฏิรูปสังคม

การสอนค่านิยมควรบรรจุไว้ในหลักสูตรทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา และสอดแทรกไว้ในสาขาทุกวิชา การพัฒนาโครงสร้างของหลักสูตรยอมแลกเปลี่ยนกันไป ขึ้นอยู่กับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน ตลอดจนคุณลักษณะของตัวครูผู้สอนด้วย²

Clive Beck³ ได้ให้ความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค่านิยม ควรมีลักษณะเป็นการสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยครูในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมมือกันจัดการเรียนการสอน

จะเห็นว่าครูมีบทบาทและหน้าที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาปัญญา สังคม จิตใจ และร่างกายในตัวผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่า หน้าที่หลักสำคัญของครูคือ เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้และอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่อนุชนของชาติ

การปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม

การปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมซึ่งมักปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตนั้น มักปฏิบัติกันโดยวิธีการใหญ่ๆ

3 ประการ คือ

1. วิธีการแบบของศีลธรรม (moralizing) เป็นการถ่ายทอดค่านิยมที่ผู้ถ่ายทอดเชื่อ และยึดถืออยู่ให้กับผู้ได้รับการปลูกฝังและเสริมสร้างโดยตรง
2. วิธีการแบบตามสบาย (laissez-faire) เป็นวิธีการถ่ายทอดค่านิยมโดยยึดหลักที่ว่า "ไม่มีค่านิยมอะไรที่ถูกต้องสำหรับทุกคน บุคคลจะคิด เชื่อ และเลือกปฏิบัติตามค่านิยมของตนเอง"

1

John L. Childs , Education and Morals (New York : Appleton-Century Crofts , 1950) , pp. 17-49.

² Clive Beck , Moral Education : Interdisciplinary Approach

(New York : Newman Press , 1972) , pp. 8-9.

3. วิธีการสร้างหรือให้แบบอย่าง (Modeling) เป็นวิธีที่สร้างหรือกำหนดแบบอย่างที่ดีให้คุณให้เยาวชนหรือบุคคลเกิดค่านิยมตามแบบอย่างนั้นๆ¹

นอกจาก 3 วิธีการดังกล่าวแล้ว Sidney B. Simon² ได้เสนอวิธีการหนึ่งเรียกว่า "การทำให้ความกระจ่างค่านิยม" (value clarification) หรือเรียกสั้นๆ ว่า "วี.ซี." เป็นวิธีการเริ่มต้นด้วยการให้บุคคลเกิดการคิดถึงปัญหาค่านิยมด้วยตนเอง และเพื่อตนเองด้วย ในเรื่องนี้

ได้จัดแบ่งกระบวนการของการเกิดค่านิยมตามวิธีการ วี.ซี. เป็น 7 ประการคือ

1. เห็นคุณค่าในความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคคล
2. ให้การรับรองความเชื่อของบุคคลที่เหมาะสมอย่างเปิดเผย
3. ทำการเลือกความเชื่อและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลจากทางเลือก หรือข้อเลือกหลายๆ

อย่าง

4. ทำการเลือกความเชื่อและพฤติกรรมต่างๆของบุคคล โดยพิจารณาจากขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน
5. ทำการเลือกความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลอย่างเป็นอิสระ
6. เริ่มปฏิบัติตามความเชื่อเหล่านั้นๆ
7. ปฏิบัติตามความเชื่อของตนอย่างมีแบบแผน สม่ำเสมอ และซ้ำๆ กัน²

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์³ ได้เสนอวิธีการปลูกฝังค่านิยมโดยใช้หลัก K A A P (Knowledge

¹ เมธี บิลันธนานนท์ "วิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม" คุรุปริทัศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2526) หน้า 44 - 45

² Sidney B. Simon, Leland Howe and Howard Kieffer, Value Clarification Clarification : A Handbook of Practical Strategies for Teachers and Students, (New York : Hart , 1972) p.17.

³ เมธี บิลันธนานนท์ เรื่องเดิม หน้า 46

⁴ เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อัครสำเนาะ หน้า 35

Attitude, Activity, Practice)

คือ

1. การให้ความรู้ความเข้าใจที่จะปลูกฝัง (Knowledge) ว่าคืออะไร มีลักษณะอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรที่สามารถปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านั้นได้
2. การสร้างเจตคติและความศรัทธาต่อค่านิยมที่จะปลูกฝัง (Attitude) มีหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้ทำหน้าที่ปลูกฝัง
3. การจัดกิจกรรมเพื่อการฝึกปฏิบัติ (Activity)
4. การฝึกปฏิบัติตามค่านิยมที่จะปลูกฝัง (Practice)

จะเห็นได้ว่าแม้จะมีวิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมอยู่หลายวิธี ทั้งวิธีที่ใช้กันมานานแล้ว หรือวิธีการ วิ.ซี. ที่กำลังนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุด คือตัวครู หรือผู้ที่กำลังจะออกไปเป็นครูในอนาคต ว่าปฏิบัติตามค่านิยมตามประกาศของรัฐบาลกันอยู่เพียงใด ทั้งนี้เพราะ ครูมีฐานะ บทบาทและหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ อบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กเรียน ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูที่สอนหรือลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 การสุ่มตัวอย่างกระทำโดยจำแนกวิทยาลัยครูออกเป็น 6 กลุ่ม วิทยาลัยครู ได้แก่ 1) กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ประกอบด้วยวิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูพิจิตรสงคราม และวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์

2) กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยวิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูอุตรธานี วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

3) กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง ประกอบด้วยวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูอยุธยา วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูจันทบุรี และวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยการณ

4) กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง ประกอบด้วยวิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูจันทเกษม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

5) กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ประกอบด้วย วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูหนุมานจอมมิ่ง และวิทยาลัยครูเพชรบุรี

6) กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ประกอบด้วยวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูยะลา และวิทยาลัยครูภูเก็ต

ทั้งนี้โดยสุ่มอย่างง่ายวิทยาลัยครูจากกลุ่มต่าง ๆ มากกลุ่มวิทยาลัยครูละ 2 แห่ง ดังนั้นกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ได้แก่ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ และวิทยาลัยครูสุคริทัศน์ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูอุตรธานี กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง ได้แก่วิทยาลัยครูอยุธยาและวิทยาลัยครูเทพสตรี กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง ได้แก่วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูพระนคร กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ได้แก่วิทยาลัยครูเพชรบุรี และวิทยาลัยครูหนุมานจอมมิ่ง และกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ได้แก่วิทยาลัยครูภูเก็ต และวิทยาลัยครูสงขลา

วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูยะลา และวิทยาลัยครูภูเก็ต

จากนั้นสุ่มนักศึกษาและอาจารย์ของวิทยาลัยครูที่ตกเป็นตัวอย่างมาวิทยาลัยครูละ 120 คน เป็นนักศึกษาระดับป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี ระดับละ 60 คน รวมนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรวม 1,440 คน และสุ่มอาจารย์วิทยาลัยครูละ 60 คน รวมอาจารย์ที่เป็นเป้าหมายรวม 720 คน

เครื่องมือที่ใช้ศึกษา เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด ๆ ที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามสำหรับนักศึกษา กับชุดที่สอง เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ จำนวน 62 ข้อ ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีค่าขอบสำหรับการยอมรับ คือ 0 หมายถึง ไม่ยอมรับ และ 1 หมายถึง ยอมรับ

และค่าขอบสำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการมีค่าขอบ 5 ทางเลือก และมีค่าคะแนนดังนี้

- 0 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติตาม
- 1 หมายถึง ปฏิบัติตามน้อย หรือนาน ๆ ครั้ง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติตามปานกลาง
- 3 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย
- 4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยมาก เป็นประจำ

ทั้งนี้ข้อคำถามในตอนที่ 2 ของแบบสอบถามทั้งสองชุดมีเนื้อหาสาระเหมือนกัน การรวบรวมข้อมูล ศึกษาข้อความรวมมีกับสถานศึกษาและอาจารย์ผู้สอน เพื่อใช้แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนของการยอมรับเนื้อหาสาระของค่านิยมพื้นฐาน ใช้ความถี่ และร้อยละ ขณะที่การวิเคราะห์การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย การทดสอบค่า ที

ผลการศึกษา

4.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างนักศึกษา

จากแบบสำรวจสำหรับนักศึกษาจำนวน 1,440 ฉบับ ปรากฏว่า ได้แบบสำรวจกลับคืน และสมบูรณ์จำนวน 1,076 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.72 ของทั้งหมด แยกเป็นนักศึกษาชายจำนวน 452 คน คิดเป็นร้อยละ 42.01 และนักศึกษาหญิงจำนวน 624 คน คิดเป็นร้อยละ 57.99 เมื่อจำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า เป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยครูภาคเหนือร้อยละ 16.36 ของตัวอย่างทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 14.13 ภาคกลางร้อยละ 17.32 นครหลวงร้อยละ 19.09 ภาคตะวันตกร้อยละ 19.18 และภาคใต้อ้อยละ 14.03 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเพศและกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ภาคเหนือ	110	66	176 (16.36)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	80	72	152 (14.13)
ภาคกลาง	58	128	186 (17.32)
นครหลวง	96	109	205 (19.09)
ภาคตะวันตก	42	164	206 (19.18)
ภาคใต้	66	85	151 (14.03)
รวม	452 (42.01)	624 (57.99)	1,076 (100 %)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวิชาเอก 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2) กลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และ 3) กลุ่มวิชาเอกการศึกษา โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เป็นนักศึกษาในกลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 45.82 กลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 43.31 และกลุ่มวิชาเอกการศึกษาร้อยละ 10.78 ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะโครงสร้างของหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู ที่มีโปรแกรมวิชาเอกในสาขาการศึกษาน้อย ส่วนด้านระดับการศึกษา เป็นนักศึกษาระดับป.กศ.สูงร้อยละ 68.22 และระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี ร้อยละ 31.69 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มวิชาเอก

กลุ่มวิชาเอก	ระดับการศึกษา		รวม
	ป.กศ.สูง	ปริญญาตรี	
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	311	182	493 (45.82)
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	358	108	466 (43.31)
การศึกษา	65	51	166 (10.78)
รวม	734 (68.20)	341 (32.69)	1,075 (100 %)

หมายเหตุ กลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาเอกภาษาอังกฤษ ภาษาไทย

สังคมศึกษา นาฏศิลป์ ดนตรีศึกษา บรรณารักษ์ สหกรณ์ และ ศิลปศึกษา

กลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป
เกษตรศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และอุตสาหกรรมศิลป์

กลุ่มวิชาเอกการศึกษา ได้แก่ วิชาเอกประถมศึกษา นานาชาติ และอนุบาล

4.2 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างอาจารย์

จากแบบสอบถามสำหรับอาจารย์จำนวน 720 ฉบับ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืน และสมบูรณ์จำนวน 522 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.50 แยกเป็นอาจารย์จากกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ร้อยละ 21.84 กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 13.41 กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง ร้อยละ 22.22 กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง ร้อยละ 13.79 กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออก ร้อยละ 12.26 และกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ร้อยละ 16.48 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

เมื่อแยกตามเพศปรากฏว่าเป็นชาย ร้อยละ 50.57 และหญิง ร้อยละ 49.43 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	จำนวน/ร้อยละ
ภาคเหนือ	114 (21.84)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	70 (13.41)
ภาคกลาง	116 (22.22)
นครหลวง	72 (13.79)
ภาคตะวันออก	64 (12.26)
ภาคใต้	86 (16.43)
รวม	522 (100 %)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ของอาจารย์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน/ร้อยละ
ชาย	264 (50.57)
หญิง	258 (49.43)
รวม	522 100 %)

4.3 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษา

เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ จึงแบ่งระดับคะแนนการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 4 คะแนน และกำหนดความหมายค่าคะแนนดังนี้

0.00 – 0.90	หมายถึง ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในระดับต่ำมาก
1.00 – 1.99	หมายถึง ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในระดับต่ำ
2.00 – 2.99	หมายถึง ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในระดับปานกลาง
3.00 – 4.00	หมายถึง ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในระดับสูง

4.3.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 62 ซ้อย่อย 5 ประการใหญ่ พบว่า การยอมรับสาระของเนื้อหา แนวทางปฏิบัติตามค่านิยมของนักศึกษาวิทยาลัยครู อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ มากกว่าร้อยละ 95 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การประพฤติ

ปฏิบัติตาม และเหมาะสมที่จะได้รับการปลูกฝัง (internalize) และพัฒนาให้เกิดขึ้นในจิตใจและวิถีชีวิต (way of life) ของประชาชน

4.3.2 ยิ่งงวไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามค่านิยมดังกล่าว ตามหมวดค่านิยมพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.64 - 3.01$) ขณะที่หมวดค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามต่ำสุด คือ การพึ่งตนเอง ซันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบสูงขึ้นมาคือการ ประหยัดและออม และมีความรักศาสนา ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาศูนย์ยังปฏิบัติตามคุณธรรมค่านิยมที่จะ เป็นตัวของตนเอง ซันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบต่ำ รวมทั้งการ ออคอม และการปฏิบัติเพื่อปกป้องศาสนา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรพึงสังวรณ ในการปลูกฝังค่านิยมค่านี้อย่างมาก เพราะนักศึกษาศูนย์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญของการปลูกฝังพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ (cognition) ความรู้ซึ่กนึกคิดทัศนคติ (affection) และพฤติกรรม (behavior) ของเด็กและเยาวชนในอนาคต รวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agents) ของชุมชนที่สำคัญ

ส่วนค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติตามสูงได้แก่ ค่านิยมค่านสถาบันพระมหากษัตริย์ และการยึดมั่นในคุณธรรมศาสนา ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดีสำหรับสังคมไทยที่มุ่งหวังที่จะพัฒนาระบบการเมืองการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แด่อย่างไรก็ดี การส่งเสริมให้นักศึกษาและประชาชนปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานควรที่จะได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมต่อไปอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลควร จะให้ความสำคัญมากขึ้นไปอีก เพราะค่านิยมที่เหมาะสมและประชาชนยอมรับปฏิบัติตามจะสะท้อนเอกลักษณ์ของชาติ (กระจายละเอียดในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สภาพการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาธรรม จําแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ			
ฝึกชอบ	98.73	2.64	0.91
ประหยัดและออม	96.25	2.70	1.02
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.48	2.75	0.98
ปฏิบัติตามคุณธรรมศาสนา	98.44	3.01	0.94
มีความรักชาติ	98.71	2.80	0.98
ศาสนา	98.24	2.70	0.94
พระมหากษัตริย์	98.49	2.97	0.95
รวม	98.05	2.79	0.93

4.3.3 เมื่อพิจารณาแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเป็นรายข้อ พบว่า ค่านิยมการศึกษาหาความรู้ อยู่เป็นเนืองนิจ การฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถความชำนาญ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์ การใช้เงินในพิธีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การกระทำในฐานะพลเมืองแจ้งการรู้เห็นการกระทำผิดแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองและสวดสวดกุศลความเสียหายที่กระทบต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา ยังได้รับการปฏิบัติตามจากนักศึกษาไม่สูงเท่าที่ควร ซึ่งสามารถจัดลำดับค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติตามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 10 อันดับแรกได้ดังนี้

1) ทำหน้าที่เป็นพลเมืองโดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็นการกระทำผิดระเบียบวินัยและกฎหมาย

($\bar{X}$ = 2.12)

- 2) สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของ
สถาบันชาติ ($\bar{X} = 2.33$)
- 3) สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบัน
ศาสนา ($\bar{X} = 2.39$)
- 4) จักจายและพิธีทาง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ($\bar{X} = 2.44$)
- 5) ศึกษาหาความรู้เป็นเนืองนิจ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 2.45$)
- 6) เผยแพร่ความรู้และปฏิบัติตามหลักศาสนา ($\bar{X} = 2.47$)
- 7) ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ และศึกษาค้นคว้า และแก้ปัญหาได้
($\bar{X} = 2.48$)
- 8) การใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ($\bar{X} = 2.50$)
- 9) ไม่แก้ปัญหาคำขวัญวิรุณแรง หรือไม่ชอบความระเบียบวินัยและกฎหมาย ($\bar{X} = 2.52$)
- 10) เพิ่มพูนทรัพยากรควมการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 2.55$)

ตรงกันข้ามกับค่านิยมที่ได้รับการปมีนัยค่าสูง 10 อันดับแรกคือ

- 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่อวดอ้างบงบังหลวง ($\bar{X} = 3.32$)
- 2) รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ($\bar{X} = 3.22$)
- 3) มีความสะอาดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว ($\bar{X} = 3.20$)
- 4) ยกย่องให้เกียรติผู้ที่ทำหน้าที่ป้องกันและเสียสละเพื่อประเทศชาติ ($\bar{X} = 3.18$)
- 5) เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ ($\bar{X} = 3.11$)
- 6) ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และศิลปกรรมทางศาสนา ($\bar{X} = 3.09$)
- 7) ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาควินิจใจในความเป็นไทย และนิยมไทย
และเคารพเทิดทูนศาสนา และไม่กระทำการใด ๆ ในทางดูหมิ่นเหยียดหยาม ($\bar{X} = 3.07$)
- 8) มีเมตตากรุณา ($\bar{X} = 3.04$)
- 9) ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้ผ่องใส ($\bar{X} = 3.03$)
- 10) มีความกตัญญูกตเวที ($\bar{X} = 3.01$)

ดูรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาครู จำแนกตามรายข้อ

แนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
1) การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	98.73	2.64	0.91
1.1 ศึกษาหาความรู้ อยู่เป็นเนืองนิจ	99.16	2.45	0.83
1.2 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ	98.42	2.48	0.81
1.3 ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น	98.79	2.91	0.90
1.4 มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาที่บัง	98.51	2.77	0.91
1.5 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	98.51	2.45	0.85
1.6 คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้	97.67	2.48	0.87
1.7 ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริตโดยไม่เลือกงาน	95.99	2.74	1.03
1.8 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย คอยช่วยเหลือและ	98.51	2.90	0.87
การกระทำ	98.51	2.90	0.87
1.9 ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย ไม่ค้างคาง	96.65	2.61	0.91
2) การประหยัดและออม	96.25	2.70	1.02
2.1 มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย	97.85	2.98	0.98
2.2 มีความพอดีในการบริโภคและเว้นการขยันทิ้งที่เกิน ความสามารถ	96.18	2.72	1.03
2.3 ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด	96.37	2.50	0.94
2.4 คำนึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น	97.21	2.91	0.99

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวปฏิบัติตามค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
2.5 ไม่ใช้จ่ายสุรุยสุรายุ่มเฟื่อย หรือตระหนี่ ถึเห็นยาวเกินไป	94.23	2.67	1.03
2.6 จักงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น	94.13	2.44	1.12
2.7 เพิ่มพูนทรัพยากรด้วยการ เก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์	96.46	2.55	1.03
2.8 รู้จักใช้ คุณแลรรักษา และบูรณะทรัพยากรทั้งของทงคนและ ของส่วนรวม	98.70	2.86	0.89
2.9 วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีสัดส่วน และออม ไวบางตามสมควร	97.39	2.67	0.98
3) <u>การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย</u>	97.48	2.75	0.98
3.1 รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่อยู่อาศัยและ สาธารณสถาน	98.60	2.92	0.91
3.2 ช่วยรักษาและไม่ทำลายสาธารณสมบัติและสิ่งแวดลอม	99.16	2.99	0.89
3.3 รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ และละเว้นการใช้อิทธิทธิ	98.60	2.88	0.93
3.4 รับบริการและให้บริการตามลำดับกษนหลัง	98.04	2.75	0.96
3.5 สนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย	98.60	2.89	0.98
3.6 ไม่แก้งูหาโดยวิธีรุนแรงหรือไม่ชอบด้วยระเบียบวินัยและ กฎหมาย	92.73	2.52	1.03
3.7 มีมารยาทในการขับชียนพาหนะ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร และช่วยดูแลรักษาทางสัญจรไปมา	98.32	2.82	0.93
3.8 ทำหน้าที่พลเมืองดี โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็น การกระทำผิดระเบียบวินัย และกฎหมาย	93.37	2.12	0.93
3.9 รับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัย และกฎหมาย ความรับผิดชอบ	99.26	2.48	0.95

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
4.) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.44	3.01	0.94
4.1 ไม่เบียดเบียนประทุรกายของคนและสัตว์	97.58	2.85	0.90
4.2 มีเมตตาภรณ์	99.35	3.04	0.88
4.3 ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเนื้อแม่ และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว	98.70	2.93	0.86
4.4 ไม่ผูกปด ไม่ยุ่งให้แตกราว ไม่ผูกค้ำหยาบ ไม่ผูกเหลวไหล	96.09	2.63	1.01
4.5 มีความประพฤติดี ในความสัมพันธ์ทางครอบครัว และทางเพศ	99.97	2.94	0.94
4.6 เว้นสิ่งเสพพิศ มีสติสัมปชัญญะ	97.58	3.11	1.01
4.7 มีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว	99.07	3.20	0.89
4.8 มีความออกทน ออกกลั่น	98.51	2.89	0.91
4.9 มีความกตัญญูทุกเวที	99.71	3.01	0.89
4.10 มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง	99.07	3.32	0.82
4.11 ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้ผ่องใส	98.60	3.03	0.96
4.12 เชื้อกฏแห่งกรรม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	96.18	2.90	1.05
5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
5.1 สถาบันชาติ	98.24	2.85	0.94
5.1.1 ศึกษาให้เข้าใจประวัติและการดำรงอยู่ของชาติ	98.79	2.74	0.94

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
5.1.2 สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความ ความเสียหายที่กระทบกระเทือนความ มั่นคงของสถาบันชาติ	81.75	2.33	1.02
5.1.3 ป้องกันและรักษาประโยชน์ของชาติ	99.16	2.50	0.94
5.1.4 ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาควง ใจในความเป็นไทยและนิยมไทย	99.53	3.06	0.92
5.1.5 สร้างเสริมความสามัคคีของคนในชาติ	99.16	2.85	0.92
5.1.6 เสียสละประโยชน์ส่วนตัวและแม่ชีวิ เพื่อประเทศชาติ	98.84	2.69	1.00
5.1.7 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี โดยการประกอบ อาชีพสุจริต และเสียสละภาน้ำใจเพื่อ พัฒนาประเทศ	99.16	2.95	1.00
5.1.8 ยกย่องให้เกียรติผู้ทำหน้าที่ป้องกันและ เสียสละเพื่อประเทศชาติ	99.44	3.18	0.88
5.1.9 ปฏิบัติตามคติพจนทว่า "การรักษาวินธรรม คือการรักษาชาติ"	98.14	2.86	0.93
5.2 สถาบันศาสนา	98.24	2.70	0.94
5.2.1 ศีกษาศาสนาให้มีความรู้ความเข้าใจ อันถูกต้อง	98.88	2.73	0.96
5.2.2 ปลุกฝังความเชื่อ ความเลื่อมใสใน ศาสนาด้วยปัญญา	98.82	2.70	0.90

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวปฏิบัติตามค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
5.2.3 ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา ในชีวิตประจำวัน	97.67	2.58	0.95
5.2.4 สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหาย ที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันศาสนา	97.49	2.39	1.03
5.2.5 ช่วยกันส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา	98.14	2.66	0.95
5.2.6 ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และศิลปกรรม ทางศาสนา	99.44	3.09	0.94
5.2.7 เผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตามหลักศาสนา	97.49	2.47	1.03
5.2.8 เคารพเทิดทูนศาสนา และไม่กระทำการ การใดๆในทางดูหมิ่นเหยียดหยาม	99.44	3.07	0.93
5.2.9 สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่างๆ	98.42	2.65	1.02
5.3 สถาบันพระมหากษัตริย์	98.49	2.97	0.95
5.3.1 ศึกษาใหม่ความรู้ ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์	98.88	2.87	0.89
5.3.2 รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข	99.53	3.22	0.86
5.3.3 สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่ กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์	98.14	2.72	1.01
5.3.4 แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติและ เผยแพร่พระราชกรณียกิจ	98.51	3.02	0.96
5.3.5 ร่วมกันประกอบความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์	98.14	3.00	0.97
รวม	98.05	2.79	0.93

4.3.4 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาครู กลุ่มมหาวิทยาลัยครู

1) กลุ่มภาคเหนือ พบว่าค่านิยมทุกหมวดได้รับการยอมรับสูง กล่าวคือสูงกว่าร้อยละ 95 แยกเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติตามค่านิยมแตกต่างกัน นั่นคือ การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.51, S.D. = 0.94$) รองลงมาคือ ทารุประหยัดและออม ($\bar{X} = 2.58, S.D. = 1.01$) และการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ($\bar{X} = 2.06, S.D. = 1.04$) ตามลำดับ ขณะที่ค่านิยมเกี่ยวกับความรักในสถาบันพระมหากษัตริย์มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติตามสูงสุด ($\bar{X} = 3.11, S.D. = 0.94$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิทยาลัยครูในกลุ่มภาคเหนือยังมีลักษณะของการพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ รวมทั้งการประหยัดและออมต่ำ ทั้งนี้รัฐบาลจึงควรส่งเสริมและพัฒนาอย่างมากต่อไป (ดูรายละเอียดในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	99.97	2.51	0.94
ประหยัดและออม	99.98	2.58	1.01
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	99.97	2.66	1.04
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	99.98	3.01	0.97
ความรักชาติ	99.98	2.83	1.01
ศาสนา	99.96	2.79	1.03
พระมหากษัตริย์	99.99	3.11	0.94
รวม	99.98	2.76	0.97

2) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าค่านิยมทุกหมวดได้รับการยอมรับสูง มากกว่าร้อยละ 95 เช่นกัน ค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุดคือ การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = 0.93) รองลงมาคือสถาบันศาสนา ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 1.01) อย่างไรก็ตาม ทัศนคติการปฏิบัติค่านิยมยังนับว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การยอมรับและการปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละของการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติ	
		$\bar{x}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	99.64	2.68	0.93
ประหยัดและออม	94.72	2.79	1.05
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.81	2.83	1.01
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.68	2.96	1.02
ความรักชาติ	99.00	2.86	1.03
ศาสนา	98.54	2.71	1.01
พระมหากษัตริย์	97.38	2.89	1.04
รวม	97.89	2.82	1.02

3) กลุ่มภาคกลาง พบว่าค่านิยมทุกหมวดได้รับการยอมรับสูง เท่าเดียวกับระดับการปฏิบัติทั้งหมดนี้โดยที่ค่านิยมศาสนา และการพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบต่อระดับการปฏิบัติมากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลาง จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	97.97	2.70	0.84
ประหยัดและออม	97.55	2.82	0.96
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.67	2.81	1.00
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.33	3.11	0.92
ความรักชาติ	99.16	2.86	0.97
ศาสนา	98.33	2.72	1.07
พระมหากษัตริย์	98.28	2.95	0.97
รวม	97.91	2.87	0.99

4) กลุ่มนครหลวง พบว่านักศึกษาปฏิบัติตามค่านิยมด้านพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบต่อค่าที่สุด โดยเปรียบเทียบ ($\bar{X} = 2.63, S.D. = 0.97$) ขณะที่ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมศาสนา และความรักในสถาบันกษัตริย์ได้รับการปฏิบัติตามสูง ถึงรายละเอียดในตารางที่ 10

5) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการยอมรับในค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าร้อยละ 95 ขณะที่การปฏิบัติตามค่านิยมดังกล่าวโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.61, S.D. = 0.94$) โดยที่ค่านิยมด้านการประหยัดและออม และการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายได้รับการปฏิบัติตามค่าที่สุด ($\bar{X} = 2.49$) รองลงมาคือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และรับผิดชอบต่อค่า และความรักในสถาบันศาสนาตามลำดับ ทั้งนี้สถาบันพระมหากษัตริย์ได้รับการปฏิบัติตามสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.84, S.D. = 0.93$) ถึงรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 10 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	98.00	2.63	0.97
ประหยัดและออม	96.06	2.73	0.95
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	98.30	2.83	0.95
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.33	3.02	0.92
มีความรักชาติ	99.13	2.86	0.96
ศาสนา	98.34	2.74	0.96
พระมหากษัตริย์	98.98	2.98	0.98
รวม	98.46	2.97	0.96

ตารางที่ 11 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันตก จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		X̄	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	97.36	2.51	0.92
น่านับถือและอดม	96.01	2.49	1.01
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	97.03	2.49	1.00
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.79	2.82	0.95
ความรักชาติ	98.54	2.59	0.99
ศาสนา	98.49	2.54	0.96
พระมหากษัตริย์	98.89	2.84	0.93
รวม	97.63	2.61	0.94

6) กลุ่มภาคใต้ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับค่านิยมพื้นฐานตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติสูงมากกว่าร้อยละ 95 เช่นเดียวกับการปฏิบัติตามค่านิยมดังกล่าว ซึ่งค่อนข้างสูงเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และรับผิดชอบยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเปรียบเทียบ ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคใต้ จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละของการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	93.97	2.75	0.88
ประหยัดและออม	93.30	2.83	1.01
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.86	2.88	0.99
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	93.59	3.16	0.83
ความรักชาติ	93.31	2.81	0.97
ศาสนา	93.55	2.77	0.99
พระมหากษัตริย์	93.46	2.96	0.94
รวม	93.71	2.89	0.92

4.3.5) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานรายหมวด จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

1) หมวดพึ่งตนเอง ชัยนหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ และนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.51$) สูงขึ้นไปคือนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง ($\bar{X} = 2.63$) และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\bar{X} = 2.68$) ขณะที่นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลางและนครหลวงมีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด ($\bar{X} = 2.78$) รองลงมา กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ($\bar{X} = 2.75$) อย่างไรก็ตามระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 2.64, S.D. = 0.89$) ซึ่งนับว่าเป็นค่านิยมที่ล้าค้ำมากที่สุดที่ได้รับการพัฒนาปลูกฝังอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะของการเป็นตัวของตัวเอง ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบเป็นค่านิยมที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาประเทศโดยรวม (ดังรายละเอียดในตาราง: 13)

ตารางที่ 13 การยอมรับและระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดพึ่งตนเอง ชัยนหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ" ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
ภาคเหนือ	86.49	2.51	0.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	99.64	2.68	0.93
ภาคกลาง	97.97	2.78	0.84
นครหลวง	98.00	2.63	0.97
ภาคตะวันตก	97.36	2.51	0.92
ภาคใต้	98.97	2.75	0.88
รวม	97.45	2.64	0.89

2) หมวดประหยัดและออม พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามคำสั่ง ($\bar{x} = 2.49$) สูงขึ้นไปคือ นักศึกษากลุ่มภาคเหนือ ($\bar{x} = 2.53$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะนิสัยของนักศึกษาทั้งกล่าวที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างมาก ขณะที่กลุ่มนักศึกษาภาคใต้และภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมค่อนข้างสูง (ดังรายละเอียดในตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 สภาพการยอมรับและระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดประหยัดและออม" ของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
ภาคเหนือ	73.11	2.53	1.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	94.72	2.79	1.05
ภาคกลาง	97.37	2.82	0.96
นครหลวง	96.36	2.73	0.95
ภาคตะวันตก	96.01	2.49	1.01
ภาคใต้	97.70	2.88	1.01
รวม	96.25	2.70	1.02

3) หมวดระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติความต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.49$) ขณะที่นักศึกษาวิทยาลัยครูภาคกลางมีระดับการปฏิบัติความสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.11$) รองลงมาคือ กลุ่มภาคเหนือ ($\bar{X} = 3.01$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สภาพการยอมรับและการปฏิบัติความค่านิยมพื้นฐาน "หมวดระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย" ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติความ	
		$\bar{X}$	S.D.
ภาคเหนือ	91.15	3.01	0.97
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	97.81	2.88	1.01
ภาคกลาง	98.66	3.11	0.92
นครหลวง	98.30	2.83	0.95
ภาคตะวันตก	97.03	2.49	1.00
ภาคใต้	97.86	2.88	0.99
รวม	97.48	2.75	0.98

4) หมวดปฏิบัติความคุณธรรมของศาสนา พบว่านักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูร้อยละของการยอมรับและการปฏิบัติความค่านิยมสูง กล่าวคือมีระดับค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.82 - 3.6 แม้แต่ระดับเฉลี่ยรวมก็นับว่าสูงพอสมควร ($\bar{X} = 3.01$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 สภาพการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา"
ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัย	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
ภาคเหนือ	99.98	3.01	0.97
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	97.68	2.96	1.02
ภาคกลาง	98.33	3.11	0.92
นครหลวง	98.33	3.02	0.97
ภาคตะวันตก	97.79	2.82	0.95
ภาคใต้	98.59	3.16	0.88
รวม	98.44	3.01	0.94

5) หมวดรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซึ่งแยกเป็นหมวดย่อยดังนี้

5.1 รักชาติ พบว่านักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีร้อยละการยอมรับ และระดับการปฏิบัติตามสูงใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 99 และ $\bar{X} = 2.8$) ซึ่งแสดงว่านักศึกษาเห็นความสำคัญของชาติค่อนข้างสูง นับว่าเป็นสิ่งที่น่ายินดี ถึงรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 สภาพการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดรักชาติ" ของนักศึกษาจำแนกตาม
กลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัยครู	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
ภาคเหนือ	99.98	2.83	1.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	99.00	2.86	0.99
ภาคกลาง	99.16	2.86	0.97
นครหลวง	99.13	2.86	0.97
ภาคตะวันตก	98.81	2.81	0.97
ภาคใต้	98.80	2.81	0.96
รวม	98.24	2.84	0.94

5.2 รักษาสนา พบว่ามีร้อยละของการยอมรับสูงกว่าร้อยละ 95 ทุกกลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันตกมีระดับการปฏิบัติตามต่ำสุด ($\bar{X} = 2.54$) ขณะที่นักศึกษากลุ่มอื่นมีระดับการปฏิบัติตามใกล้เคียงกัน คือมีค่าเฉลี่ยประมาณ 2.7 ถึงรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 สภาพการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดรักศาสนา" ของนักศึกษา
 จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู

กลุ่มวิทยาลัย	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
ภาคเหนือ	99.98	2.79	1.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	98.54	2.71	1.01
ภาคกลาง	98.33	2.72	1.07
นครหลวง	98.34	2.74	0.96
ภาคตะวันตก	98.49	2.54	0.96
ภาคใต้	98.55	2.77	0.99
รวม	98.24	2.70	0.94

5.3 พระมหากษัตริย์ พบว่าเป็นหมวดที่ได้รับการยอมรับและมีระดับการปฏิบัติตามสูงจากนักศึกษาเกือบทุกกลุ่มวิทยาลัยครู แสดงให้เห็นศรัทธาของนักศึกษาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างไรก็ตามก็ควรที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ได้รับการศรัทธามากยิ่งขึ้น ทั้งรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 สภาพการยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน "หมวดรักพระมหากษัตริย์" ของ
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มวิทยาลัยครู	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
ภาคเหนือ	99.99	3.11	0.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	97.38	2.89	1.04
ภาคกลาง	98.28	2.95	0.97
นครหลวง	98.98	2.98	0.96
ภาคตะวันตก	98.89	2.84	0.93
ภาคใต้	98.46	2.96	0.94
รวม	98.49	2.97	0.95

โดยสรุปนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตกมักมีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานต่ำกว่า
นักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูอื่นทุกหมวด ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่ควรจะได้รับการปลูกฝังอบรมมากขึ้น

4.3.6 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ยอมรับสาระค่านิยมที่ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติสูงกว่าร้อยละ 95 และการปฏิบัติตามค่านิยมด้านการประหยัดและอดออมอยู่ในระดับ
ต่ำสุด ($\bar{X} = 2.61$) สูงขึ้นไปคือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.64$)

และความรักศาสนา ($\bar{x} = 2.70$) ตามลำดับ ส่วนค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติตามสูง คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{x} = 3.03$) รองลงมาคือ การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ความมีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย และความรักชาติตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาชาย จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	97.63	2.64	0.91
ประหยัดและออม	95.58	2.61	1.04
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.13	2.87	0.95
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.16	2.90	0.98
ความรักชาติ	98.42	2.85	0.97
ศาสนา	97.53	2.70	1.02
พระมหากษัตริย์	98.58	3.03	0.97
รวม	97.47	2.77	0.98

4.3.7 การยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาหญิงจำแนกตามหมวดค่านิยม

จากการศึกษาพบว่าค่านิยมการพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบได้รับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 2.64$) เช่นเดียวกัน ส่วนค่านิยมหมวดอื่นที่ได้รับการปฏิบัติในระดัปลดลง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.70 - 3.07 ดังรายละเอียดในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาหญิง จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชยันตมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	98.93	2.64	0.91
ประหยัดและออม	97.01	2.75	1.01
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	97.86	2.76	1.01
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.83	3.07	0.93
ความรักชาติ	99.00	2.77	1.00
ศาสนา	98.96	2.70	0.98
พระมหากษัตริย์	99.00	2.92	0.95
รวม	98.74	2.81	0.97

เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานระหว่างชายกับหญิง พบว่าหญิงมีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออมสูงกว่าระดับการปฏิบัติตามของชาย ($P < .05$) เช่นเดียวกับหญิงที่มีระดับการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาสูงกว่าชาย ($P < .01$) ขณะที่ระดับการปฏิบัติตามค่านิยมในหมวดอื่น และระดับการปฏิบัติตามรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษาชายกับหญิง จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ชาย		หญิง		ค่า t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	2.64	0.91	2.64	0.91	0.00 ns
ประหยัดและออม	2.61	1.04	2.75	1.01	2.182 **
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	2.87	0.95	2.76	1.01	0.428 ns
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	2.90	0.98	3.07	0.93	2.837 *
ความรักชาติ	2.85	0.97	2.77	1.00	1.297 ns
ศาสนา	2.70	1.02	2.70	0.98	0.00 ns
พระมหากษัตริย์	3.03	0.97	2.92	0.95	1.832 ns
รวม	2.77	0.98	2.81	0.97	0.627 ns

** มีนัยสำคัญที่ .05

* มีนัยสำคัญที่ .01

ns ไม่มีนัยสำคัญ (not significant)

4.3.3 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและหมวดค่านิยม

1) ระดับ ป.กศ.สูง พบว่ามีสภาพการยอมรับสูงกว่าร้อยละ 95 ขณะที่ระดับการปฏิบัติตามในหมวดพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และรับผิดชอบที่สุด ($\bar{x} = 2.60$) สูงขึ้นไปคือการประหยัดและออม ($\bar{x} = 2.67$) และความรักสถาบันศาสนา ($\bar{x} = 2.63$) ขณะที่การปฏิบัติตามคุณธรรมศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์มีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด และมีค่าเฉลี่ยรวมของระดับการปฏิบัติตามเท่ากับ 2.76 ดังรายละเอียดในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	97.82	2.60	0.92
ประหยัดและออม	96.62	2.67	1.03
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.44	2.70	1.01
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.35	2.99	0.96
ความรักชาติ	97.81	2.77	0.99
ศาสนา	93.53	2.68	0.99
พระมหากษัตริย์	99.24	2.98	0.94
รวม	96.76	2.76	0.97

2) รัศมีปริญญาตรี 2 ปี พบว่านักศึกษาในระดับปริญญาตรีมีระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม โดยเฉลี่ยค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.71 - 3.05 โดยที่การปฏิบัติตามค่านิยมพวกที่ตนเอง ชัยพันธ์ เพียรและมีความรับผิดชอบมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด ขณะที่การปฏิบัติตามคุณธรรมศาสนา มีระดับการปฏิบัติตามสูงที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 24

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง กับระดับปริญญาตรี 2 ปี พบว่าส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทั้งในรายหมวด และย่อยรวม ยกเว้นความมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี มีระดับการปฏิบัติตามสูงกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ.สูงอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

ตารางที่ 24 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชัยพันธ์ เพียรและมีความรับผิดชอบ	97.50	2.71	0.89
ประหยัดและออม	96.60	2.77	0.90
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	93.00	2.85	0.91
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	93.34	3.05	0.94
ความรักชาติ	93.53	2.87	0.99
ศาสนา	93.16	2.76	0.99
พระมหากษัตริย์	97.30	2.93	0.99
รวม	97.81	2.85	0.96

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบการยอมรับ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษาระดับ
ป.ศ.สูง กับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ป.ศ.สูง		ปริญญาตรี 2 ปี		t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
พึ่งตนเอง ชัยชนะที่เพียรและมี ความรับผิดชอบ	2.60	0.92	2.71	0.89	1.87 ns
ประหยัดและออม	2.67	1.03	2.77	0.98	1.532 ns
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	2.70	1.01	2.85	0.97	2.329 **
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	2.99	0.96	3.05	0.94	0.969 ns
ความรักชาติ	2.77	0.99	2.87	0.99	1.542 ns
ศาสนา	2.68	0.99	2.76	0.99	1.235 ns
พระมหากษัตริย์	2.98	0.94	2.93	0.99	0.717 ns
รวม	2.76	0.97	2.85	0.96	1.427 ns

** มีนัยสำคัญที่ .05

ns ไม่มีนัยสำคัญ (not significant)

4.3.9 การยอมรับและการปฏิบัติค่านิยมพื้นฐาน จำแนกตามกลุ่มวิชาเอก และหมวดค่านิยม

ระดับ ป.กศ. สูง จากการศึกษาพบว่านักศึกษาทุกกลุ่มวิชาเอกมีสภาพการยอมรับสาระของค่านิยมตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่สูงกว่าร้อยละ 95 ขณะที่นักศึกษาวิชาเอก การศึกษามีระดับการปฏิบัติค่านิยมต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.12$, S.D. = 0.93) และนักศึกษากลุ่มวิชาเอก สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีระดับการปฏิบัติค่านิยมสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.95) ส่วนนักศึกษากลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีระดับการปฏิบัติค่านิยมรองลงมา ($\bar{X} = 2.49$, S.D. = 0.93)

จากผลการศึกษากังวลว่า นานักศึกษาในกลุ่มวิชาเอกการศึกษาและวิชาเอกคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ควรได้รับการปลูกฝัง (internalize) เพื่อให้ปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานมากยิ่งขึ้น เพราะระดับการปฏิบัติค่านิยมยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 การยอมรับและการปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง จำแนกตามกลุ่มวิชาเอก และหมวดค่านิยม

กลุ่มวิชาเอก/หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติค่านิยม	
		$\bar{X}$	S.D.
<u>กลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์</u>			
พึ่งตนเอง ชยันตนิยมเพียรและความรับผิดชอบ	97.95	2.64	0.92
ประหยัดและออม	97.05	2.77	1.00
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	97.24	2.77	0.98
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.88	3.03	0.94
ความรักชาติ	99.01	2.88	0.94
ศาสนา	98.29	2.80	0.94
พระมหากษัตริย์	99.16	3.04	0.93
รวม	97.26	2.84	0.95

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลุ่มวิชาเอก/หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
<u>กลุ่มวิชา เอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	97.57	2.59	0.91
ประหยัดและออม	95.99	2.60	1.04
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	97.61	2.68	1.04
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.95	2.98	0.97
ความรักชาติ	98.82	2.69	0.77
ศาสนา	98.60	2.60	1.02
พระมหากษัตริย์	99.23	2.95	0.96
รวม	97.47	2.49	0.98
<u>กลุ่มวิชา เอกการศึกษาศาสตร์</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	97.44	2.45	0.94
ประหยัดและออม	94.79	2.42	1.08
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	98.12	2.40	1.00
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.85	2.76	1.02
ความรักชาติ	99.15	2.51	1.00
ศาสนา	98.12	2.43	1.00
พระมหากษัตริย์	99.66	2.82	0.89
รวม	98.19	2.18	0.93

ระดับปริญญาตรี 2 ปี พบว่านักศึกษากลุ่มวิชาเอกการศึกษามีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงสุด ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือนักศึกษากลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.97) และนักศึกษากลุ่มวิชาเอกศึกษาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.93) ตามลำดับ ส่วนการยอมรับพบว่า มากกว่าร้อยละ 95 ยอมรับสาระของค่านิยมทั้งรายละเอียดในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามกลุ่มวิชาเอกและหมวดค่านิยม

กลุ่มวิชาเอก/หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
<u>กลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	97.19	2.68	0.89
ประหยัดและออม	97.31	2.79	1.00
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	98.41	2.82	0.98
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	99.04	3.05	0.95
ความรักชาติ	98.60	2.80	1.01
ศาสนา	98.95	2.71	1.02
พระมหากษัตริย์	98.57	2.88	0.99
รวม	98.76	2.83	0.97

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลุ่มวิชาเอก/หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{y}$	S.D.
กลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์			
ฟังตนเอง ชื่นหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	97.63	2.65	0.90
ประหยัดและออม	95.73	2.69	0.96
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	96.60	2.74	0.95
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.61	2.94	0.96
ความรักชาติ	98.92	2.82	0.94
ศาสนา	98.77	2.69	0.94
พระมหากษัตริย์	97.04	2.92	0.94
รวม	97.12	2.78	0.93
กลุ่มวิชาเอกการศึกษา			
ฟังตนเอง ชื่นหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	96.73	2.96	0.87
ประหยัดและออม	96.08	2.85	1.01
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	98.47	3.15	0.94
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.39	3.30	0.81
ความรักชาติ	98.04	3.20	0.94
ศาสนา	95.86	3.05	0.94
พระมหากษัตริย์	95.69	3.11	1.06
รวม	96.01	3.09	0.95

4.3.10 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์ จำแนกตามหมวดค่านิยม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าอาจารย์วิทยาลัยครูยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมมากกว่าร้อยละ 93 และการปฏิบัติตามค่านิยมของอาจารย์อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.90 - 3.08 ทั้งรายละเอียดในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์วิทยาลัยครูรวม จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
พึ่งตนเอง ชัยชนะที่แน่นอนและความรับผิดชอบ	98.12	3.04	0.83
ประหยัดและออม	94.13	3.01	0.89
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	99.24	3.08	0.91
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	97.23	3.28	0.81
ความรักชาติ	93.62	2.98	0.93
ศาสนา	98.84	2.90	0.97
พระมหากษัตริย์	97.20	3.03	0.95
รวม	96.67	3.03	0.97

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศพบว่า อาจารย์ชายมีระดับการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยม โดยเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์หญิงโดยเปรียบเทียบ ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาได้รับการปฏิบัติตามสูงสุด ทั้งจากอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง ส่วนค่านิยมด้านอื่นได้รับการปฏิบัติตามใกล้เคียงกัน ทั้งอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง โดยที่ระดับการปฏิบัติตามของอาจารย์ชายมีค่าระหว่าง 3.02 - 3.24 อาจารย์หญิงมีระดับการปฏิบัติตามระหว่าง 2.87 - 3.32 ทั้งรายละเอียดในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์ จำแนกตามเพศและ
หมวดค่านิยม

เพศ / หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
<u>ชาย</u>			
ฟังก์ชันเอง ชัยชนะเพียรและความรับผิดชอบ	100.00	3.06	0.82
ประหยัดและออม	96.21	3.09	0.84
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	98.48	3.13	0.86
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.48	3.24	0.79
ความรักชาติ	98.48	3.09	0.87
ศาสนา	100.00	3.02	0.93
พระมหากษัตริย์	96.97	3.19	0.85
รวม	99.78	3.12	0.87
<u>หญิง</u>			
ฟังก์ชันเอง ชัยชนะเพียรและความรับผิดชอบ	96.12	3.02	0.86
ประหยัดและออม	93.02	2.93	0.96
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	100.00	3.24	0.97
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	93.38	3.32	0.85
ความรักชาติ	89.92	2.89	1.03
ศาสนา	97.67	2.89	1.02
พระมหากษัตริย์	97.67	2.87	1.05
รวม	97.81	2.99	0.96

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่าอาจารย์กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวงมีระดับการปฏิบัติ
 ทักษะอันสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.03) รองลงมาคือกลุ่มภาคกลาง ($\bar{X} = 3.18$,
 S.D. = 0.02) กลุ่มภาคเหนือ ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.04) กลุ่มภาคตะวันตก ($\bar{X} = 3.05$
 S.D. = 0.06) กลุ่มภาคใต้ ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.07) และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 1.00) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามระดับค่าเฉลี่ยของอาจารย์ทั้ง 6 กลุ่มมีระดับ
 ใกล้เคียงกัน คือมีค่าระหว่าง 2.72 - 3.19 ดังรายละเอียดในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู และ
 หมวดค่านิยม

กลุ่มวิทยาลัยครู / หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มภาคเหนือ			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	100.00	3.13	0.76
ประหยัดและออม	99.43	3.14	0.82
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	100.00	3.16	0.05
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	99.56	3.35	0.73
ความรักชาติ	100.00	3.01	0.88
ศาสนา	100.00	2.90	0.96
พระมหากษัตริย์	100.00	3.17	0.87
รวม	99.89	3.12	0.24

ตารางที่ 30 (ต่อ)

กลุ่มวิทยาลัยครู / หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{x}$	S.D.
<u>กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	100.00	2.72	1.00
ประหยัดและออม	99.88	2.64	1.13
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	100.00	2.78	1.06
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	99.78	2.96	1.05
ความรักชาติ	98.97	2.63	1.14
ศาสนา	100.00	2.59	1.13
พระมหากษัตริย์	99.11	2.56	1.16
รวม	99.89	2.70	1.11
<u>กลุ่มภาคกลาง</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	99.89	3.16	0.79
ประหยัดและออม	99.88	3.14	0.84
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	98.82	3.22	0.87
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	100.00	3.14	0.73
ความรักชาติ	99.25	3.25	0.81
ศาสนา	98.97	3.14	0.91
พระมหากษัตริย์	99.98	3.24	0.78
รวม	99.78	3.18	0.82

ตารางที่ 30 (ต่อ)

กลุ่มวิทยาลัยครู / หมวดค่านิยม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติ	
		$\bar{X}$	S.D.
<u>อุดมนครหลวง</u>			
ฟังตนเอง ชัยมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	100.00	3.17	0.78
ประหยัดและออม	99.89	3.15	0.83
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	100.00	3.07	0.93
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	99.98	3.38	0.73
ความรักชาติ	100.00	3.13	0.89
ศาสนา	100.00	3.14	0.90
พระมหากษัตริย์	100.00	3.26	0.73
รวม	99.96	3.19	0.83
<u>อุดมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>			
ฟังตนเอง ชัยมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	98.02	2.90	0.85
ประหยัดและออม	98.92	3.04	0.80
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	99.73	3.14	0.84
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.65	3.30	0.73
ความรักชาติ	98.79	2.98	0.95
ศาสนา	99.66	2.95	0.94
พระมหากษัตริย์	99.97	3.06	0.94
รวม	98.73	3.05	0.86

ตารางที่ 30 (ต่อ)

กลุ่มวิทยาลัยครู / หมวดคณิคม	ร้อยละการยอมรับ	ระดับการปฏิบัติตาม	
		$\bar{X}$	S.D.
<u>กลุ่มภาคใต้</u>			
พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ	98.98	3.03	0.79
ประหยัดและออม	97.78	2.83	0.93
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	99.98	3.03	0.92
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	98.78	3.17	0.84
ความรักชาติ	98.75	2.75	1.01
ศาสนา	99.97	2.92	0.95
พระมหากษัตริย์	98.78	2.69	1.10
รวม	98.74	2.92	0.87
ยอดรวม	96.67	3.08	0.97

4.3.11 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า อาจารย์มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมสูงกว่านักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ทุกหมวดคณิคม ยกเว้นหมวดคณิคมความรักชาติและศาสนา ดังรายละเอียด ในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำแนกตามหมวดค่านิยม

หมวดค่านิยม	นักศึกษา		อาจารย์		ค่า t-test
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมี ความรับผิดชอบ	2.64	0.91	3.04	0.83	5.128 *
ประหยัดและออม	2.70	1.02	3.01	0.89	7.949 *
มีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	2.75	0.98	3.08	0.91	3.495 *
ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	3.01	0.94	3.28	0.81	5.921 *
ความรักชาติ	2.80	0.98	2.98	0.93	1.904 ns
ศาสนา	2.70	0.94	2.90	0.97	3.908 *
พระมหากษัตริย์	2.97	0.95	3.03	0.95	1.467 ns
รวม	2.79	0.93	3.03	0.97	4.706 *

* มีนัยสำคัญที่ .01

ns ไม่มีนัยสำคัญ (not significant)

สรุปและอภิปรายเสนอแนะ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครูที่ลงทะเบียนและสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจซึ่งมีระดับการวัดการยอมรับ 2 ทางเลือกคือ ยอมรับ หรือ ไม่ยอมรับแนวปฏิบัติค่านิยมตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และมีระดับการวัดการปฏิบัติค่านิยมเป็นการจัดอันดับ (rating)

การสุ่มตัวอย่างกระทำโดยแบ่งวิทยาลัยครู 36 แห่ง ออกเป็น 6 กลุ่ม แล้วสุ่มวิทยาลัยครูอย่างง่ายมากลุ่มละ 2 วิทยาลัยครู รวมเป็น 12 แห่ง จากนั้นสุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยครูละ 120 คน รวมเป็น 1,440 คน และสุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยครูละ 60 คน รวมเป็น 720 คน ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า

1) นักศึกษาและอาจารย์ทั้งยอมรับก่อนแนวปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานในระดับสูงมากกว่าร้อยละ 90

2) การปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.64 - 3.01 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 หมวดค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ "การพึ่งตนเอง ชยันตนิยมเพียร และมีความรับผิดชอบ" หมวดที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ หมวด " การปฏิบัติค่านิยมธรรมของศาสนา " รองลงมาคือ หมวด " พระมหากษัตริย์ "

3) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติค่านิยมของนักศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า แนวปฏิบัติค่านิยมที่ได้รับการปฏิบัติในระดับค่า 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) การทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็นการกระทำผิดระเบียบวินัยและกฎหมาย 2) การสอดส่องดูแลและป้องกัน

ภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา 3) การจัดงานและพิธีต่างๆ เท้าที่จำเป็น 4) ศึกษาหาความรู้ อยู่เป็น เนืองนิจ และใช้เวลาทำให้เกิดประโยชน์ และ 5) เผยแพร่ความรู้ และปฏิบัติตามหลักศาสนา ส่วนแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานที่ได้รับการปฏิบัติ ตามสูง 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่นอการกฎบังคับหลวง 2) รักษาและเสริมระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข 3) ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว 4) ยกย่องให้เกียรติผู้ที่ทำหน้าที่ป้องกัน และเสียสละเพื่อประเทศชาติ และ 5) เว้นสิ่งเสพติด มีสติสัมปชัญญะ

4) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมสูงกว่าร้อยละ 90 ส่วนการปฏิบัติตามค่านิยมพบว่า มีระดับมากน้อยแตกต่างกัน โดยที่ค่านิยม " ฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ" มีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด ในทุกกลุ่มวิทยาลัยครู ขณะที่สถาบัน "พระมหากษัตริย์" และ " การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา" ได้รับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามระหว่างกลุ่มวิทยาลัย พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมค่าที่สุด ขณะที่นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมสูงสุด

5) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเป็นรายหมวดโดยเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า

5.1 ค่านิยมการฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ และกลุ่มตะวันออกเฉียงเหนือ มีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง และกลุ่มภาคกลาง มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมสูงสุด อย่างไรก็ตามเพื่อพิจารณาเฉลี่ยรวมทุกวิทยาลัยครู พบว่าระดับการปฏิบัติตามอยู่ในระดับค่า จึงควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมอย่างจริงจัง

5.2 ค่านิยมการประหยัดและออม พบว่านักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุด สูงขึ้นไปคือ นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ส่วนนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมการประหยัดและออมสูงสุดโดยเปรียบเทียบ

5.3 ค่านิยม การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการปฏิบัติตามค่าที่สุดขณะที่นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลางมีระดับการปฏิบัติตามค่าสูงสุด

5.4 คำนิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา พบว่า นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมต่ำที่สุด ตรงข้ามกับนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ มีระดับการปฏิบัติตามสูงที่สุด

5.5 คำนิยมรักชาติ พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการปฏิบัติค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน

5.6 คำนิยมรักศาสนา พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครู มีระดับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูงพอ ๆ กัน ยกเว้นนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ซึ่งมีระดับการปฏิบัติตามต่ำที่สุด

5.7 คำนิยมรักพระมหากษัตริย์ พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มวิทยาลัยครูมีระดับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูง โดยเฉพาะนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ

6) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาชาย พบว่านักศึกษาชายมีระดับการยอมรับค่านิยมพื้นฐานสูง ส่วนการปฏิบัติตามพบว่า ค่านิยม "การประหยัด และออม" และ "การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ" มีระดับการปฏิบัติตามต่ำ

7) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาหญิง พบว่า มีการยอมรับสูง แต่การปฏิบัติตามนั้น ค่านิยมหมวด "พึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ" มีระดับการปฏิบัติตามต่ำที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง พบว่า ระดับการปฏิบัติตามค่านิยม "การประหยัด และออม" "การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา" มีความแตกต่างกัน นั่นคือ นักศึกษาหญิงมีระดับการปฏิบัติตามสูงกว่าชาย ส่วนค่านิยมในหมวดอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ .05

8) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมของนักศึกษาระดับป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี พบว่า มีระดับการยอมรับสูง แต่การปฏิบัติตามของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มสูงปานกลาง แต่นักศึกษาระดับป.กศ.สูงมีระดับการปฏิบัติตามต่ำกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญไม่พบความแตกต่าง

9) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษาจำแนกตามกลุ่มวิชาเอก พบว่า การยอมรับมีระดับของการยอมรับสูง ส่วนการปฏิบัติตาม พบว่า ระดับป.กศ.สูง นักศึกษากลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด รองลงมาคือนักศึกษากลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มวิชาเอกการศึกษาตามลำดับ ขณะที่ระดับปริญญาตรี

พนักงานศึกษากลุ่มวิชาเอกการศึกษา มีระดับการปฏิบัติตามสูงสุด รองลงมาคือนักศึกษากลุ่มวิชาเอกสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และนักศึกษากลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

10) การยอมรับและการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของอาจารย์ พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีระดับการยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกวานักศึกษา ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.90 - 3.03 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 อาจารย์ชายมีระดับการยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกว่าอาจารย์หญิง

11) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกออกเฉียงเหนือ มีระดับการปฏิบัติตามค่าสุด โดยเปรียบเทียบ

12) เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ พบว่า อาจารย์มีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานสูงกวานักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

อภิปรายและเสนอแนะ

เป็นที่น่ายินดีที่ นักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยครูมีความเห็นสอดคล้องยอมรับแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ทมประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในระดับสูง แต่ในการปฏิบัติตามนั้น ยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นในแง่นโยบายจึงควรส่งเสริมให้บุคลากรดังกล่าวประพฤติปฏิบัติตามมากยิ่งขึ้น เพราะพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอกนั้น เป็นผลรวมของระบบการศึกษาค่านิยมที่สำคัญมาก และขึ้นกับปัจจัยอื่นอีกหลายด้าน นอกเหนือจากความรู้ และทัศนคติ เช่น สิ่งแวดล้อม ความจำเป็นส่วนตัว สังคม และเศรษฐกิจ รวมตลอดถึงอารมณ์ และควมมีเหตุผล ในขณะที่ตัดสินใจกระทำ เพราะคนเรามีใช้เป็นบุคคลมีเหตุผล (rational man) เสนอไปแต่ความเป็นคนแห่งสังคม (social man) การปลูกฝังและหล่อหลอมค่านิยมจนสามารถปฏิบัติตามได้โดยอัตโนมัติได้นั้น จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี

สำหรับหมวดค่านิยมที่ควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้นสำหรับนักศึกษา เนื่องจากระดับการปฏิบัติตามยังทำ ได้แก่ "ค่านิยมการพึ่งตนเอง ชยันตมันเพียร และมีความรับผิดชอบ" ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นค่านิยมพื้นฐานส่วนบุคคลที่สำคัญยิ่ง ในการช่วยให้บุคคลมีความเป็นอิสระ หลุดพ้นจากการพึ่งพิงคนอื่น และการเป็นทาสของความคิดและการกระทำ เพราะทราบใจที่บุคคลยังไม่มีควม

ตระหนักและมีใจในตนเอง ก็ยากที่จะพัฒนาตนเองและสังคมได้ มีแต่ของฟุ้งฟิงคนอื่นเรื่อยไป
 นักศึกษาที่ควรจะได้รับการศึกษาที่คุ้มค่าอย่างแรงคือนั้น ได้แก่ นักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู
 ภาคตะวันตก เพราะมีระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มวิทยาลัย
 ครูอื่น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งตนและสังคม

สำหรับนักศึกษาในกลุ่มวิชาเอกการศึกษาในระดับ ป.ศ.สูง ควรได้รับการเน้นค่านิยมอย่างมาก
 เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในกลุ่มวิชาเอกอื่น แต่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น นักศึกษาใน
 กลุ่มวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ควรได้รับการเน้นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสังคม
 โดยส่วนรวม

ถึงกระนั้นก็คือ เป็นที่น่ายินดีว่าค่านิยม " ซาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ " ซึ่งเป็นสถาบัน
 สังคมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดของชาติ ได้รับการปฏิบัติตามค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อค่านิยมพื้นฐานเป็นหลักคุณธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคม ที่มุ่ง
 ปลูกฝังให้เกิดแก่ประชาชน จึงควรที่จะส่งเสริมต่อไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งทางสื่อมวลชน
 ต่างๆ และยกย่องสรรเสริญผู้ที่เพียบพร้อมคุณธรรมและค่านิยม ในแง่ของสถาบันการฝึกหัดครู
 นั้น นับว่ามีภารกิจเกี่ยวกับความมั่นคง ความสำเร็จ และความกลมเกลียวของชาติและเยาวชน จึง
 ควรให้ความสนใจกับการปลูกฝังพฤติกรรมค่านิยมที่ดีงามต่อนักศึกษาและอาจารย์ยิ่งขึ้น การคัดเลือก
 บุคคลเข้าเรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดผล และการคัดเลือกอาจารย์ควรได้รับการ
 พิจารณาปรับปรุง

สำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไปนั้น น่าจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงในความรู้ ทักษะ และ
 พฤติกรรมของเยาวชน ในแต่ละช่วงของระดับการศึกษา ทั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งนี้โดยใช้วิธีการศึกษาอื่นประกอบ ตลอดจน
 ควรที่จะแสวงหาวิธีรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้บังเกิดในจิตใจของประชาชนอย่างเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

- ก้อ สวัสดิพิพานิช "วิจัยรูนกับค่านิยมและระบบศีลธรรม" เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา กรุงเทพฯ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2513
- เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อัครสาเนา 2525
- เจือ เกตุขเรี๋ยร ค่านิยมกับความมั่นคงแห่งชาติ กรุงเทพฯ วปอ 2519
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน "การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมที่ควรส่งเสริมในเยาวชนและประชาชนไทย" วารสารวิจัยทางการศึกษา (กันยายน 2523) ฉบับที่ 2
- ทัศนา แชมมณี "กระบวนการหาค่านิยมแท้" วารสารครุศาสตร์ กรุงเทพฯ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516
- นาคยา ภัทรแสงไทย "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับบทบาทของค่านิยมในการศึกษา" วารสารมิตรครู ปักษ์หลัง (พฤศจิกายน 2522)
- นิพนธ์ คันธเสวี "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อัครสาเนา 2525
- พนัส ทัศนาคินทร์ การสอนค่านิยม พิษณุโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล พิษณุโลก 2520
- ไพฑูริย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทยและการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ การพิมพ์เกื้อกูล 2506
- มานิช ทัศนนิชัย "ครูกับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์" วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2526)
- เมธี บิลันชนานนท์ "วิธีปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม" ครูปริทัศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2526)
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน "ค่านิยมของคนไทย ปัญหาของนักพัฒนา" เอกสารโรเนียว ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2526
- สนิท สัมครการ ค่านิยมกับการพัฒนาประเทศ เอกสารโรเนียว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อัครสาเนา 2525

- สำโรช บัวศรี "ค่านิยม" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ อัคราเนา 2525
- สุภางค์ จันทวานิช "สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พฤติกรรม และค่านิยมของคนไทย
ที่มีผู้วิจัยไว้แต่เดิม" เอกสารหมายเลข 2 ในรายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยม
ไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523
- สุนน อมรวิวัฒน์ "การปลูกฝังค่านิยมในตัวเด็ก" คู่มือทัศน ฉบับความรู้เกี่ยวกับเด็ก กรุงเทพฯ
กรมการฝึกหัดครู 2522
- สุนทรี่ โคมิน และสนธิ สมัตการ รายงานการวิจัย ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย กรุงเทพฯ
สำนักวิจัยสถาบันนวัตพัฒนาบริหารศาสตร์ 2522
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก "การปลูกฝังค่านิยม" วารสารสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี ปีที่ 4 ฉบับที่ 1
(มิถุนายน-กันยายน 2524)
- อำนาจ ทะพิงค์แก และชยันต์ วรรณภูติ "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษา" ราย
งานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ประสาน 2522
- Beck, Clive, Moral Education : Interdisciplinary Approach. New York :
Newman Press , 1972.
- Childs, John L. Education and Morals. New York : Appleton-Century Crofts,
1950.
- Hault, Thomas Ford. Dictionary of Modern Sociology. New York : Little
Adams and Co., 1969.
- Kilpatrick, William Heard. Philosophy of Education. New York : The
Mac Millan Co., 1954.
- Rokeach, Milton. Beliefs, Attitudes and Values . San Francisco : Jossey-
Bass, 1969.

Signed

Simon, Sidney B. Howe, Leland and Kirschenbaum, Howard. Value

Clarification : A Handbook of Practical Strategies for Teachers . . . t
and Students . New York ; Hart , 1972.